

2024

Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 Engerdal kommune

Kommunedirektørens forslag

helt naturlig

INNHOOLD

1 Innledning	3
2 Bakgrunn	5
3 Kommunens rammebetingelser og forutsetninger	5
3.1 Befolkningsutvikling	5
3.2 Frie Inntekter.....	6
3.3 Lønns- og prisvekst, endringer i pensjonsutgiftene, arbeidsgiveravgift	8
3.4 Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene:	8
3.5. Pensjonspremieavvik og amortisering av premieavviket	8
3.6 Inntektsmuligheter	9
3.7 Finansielle måltall	9
3.8 Kommunestyrets premisser for bevilgninger	11
3.9 Budsjetttiltak 2024-2027	11
Tiltak som er lagt inn i vedtatt budsjett 2024 og videre i planperioden:	13
Tiltak som ikke er lagt inn i vedtatt budsjett 2024 og planperioden:	15
4 Økonomiske oversikter	16
4.1 Bevilgningsoversikt drift.....	16
4.2 Rammebevilgninger drift.....	17
4.3 Økonomisk oversikt – Drift.....	18
5 Sektorenes kommentarer til driftsbudsjettet	19
5.1 Politisk	19
5.2 Organisasjon og tjenesteutvikling (OTU).....	20
5.2.1 Beskrivelse av sektoren	20
5.2.2 Mål for sektoren	20
5.2.3 Utfordringer framover	20
5.2.4 Budsjettkommentarer	21
5.3 Økonomi og Finans	22
5.3.1 Mål for sektoren	22
5.3.2 Utfordringer framover	22
5.3.3 Budsjettkommentarer økonomi og finans.....	22
5.4 Plan, teknikk og miljø	25
5.4.1 Beskrivelse av sektoren	25
5.4.2 Mål for tjenesten	25
5.4.3 Utfordringer	25
5.4.4 Budsjettkommentarer	26
5.5 Oppvekst og utvikling	31
5.5.1 Beskrivelse av sektoren	31
5.5.2 Mål for sektoren	31
5.5.3 Utfordringer	31
5.4.4 Budsjettkommentarer	32
5.6 Helse og mestring	36
5.6.1 Beskrivelse av tjenesten	36
5.6.2 Mål for sektoren	36
5.6.3 Utfordringer	36
5.6.4 Budsjettkommentarer	37
6.0 Investeringer	36
6.1 Bevilgningsoversikt investering	38
6.2 Rammebevilgninger investering	39
Investeringer 2024-2027	40
7.0 Langsiktig lånegjeld	41

1 Innledning

Kommunedirektørens innledning har til hensikt å gi leseren et overordnet innblikk i hvilke muligheter, satsingsområder og begrensninger som ligger til grunn for budsjett 2024 og økonomiplanen 2024-2027. Budsjett med økonomiplan er kommunedirektørens viktigste styringsverktøy for driften. Årsbudsjettet stadfester rammer og betingelser, og økonomiplanen angir en forventet prognose for fremtidige budsjetter. 01.07.2023 hadde vi 1383 innbyggere, en økning på 5% fra året før. Anslag skatt og rammetilskudd for Engerdal kommune for 2024 er 130 mill kroner. Dette innebærer en økning for Engerdal kommune fra 2023 til 2024 på kr 8,5 mill, som utgjør 7%. Lønns- og prisveksten (deflator) for kommunene er anslått til 4,3% i 2024. Med en befolkningsvekst på 5% og en deflator på 4,3%, skulle inntektsøkningen vært minimum 9,3%. Reelt får vi dermed en negativ vekst i frie inntekter på 2,3%.

Kommunedirektørens forslag til budsjett 2024 er i balanse. Likevel er det et stykke igjen før kommunen har et netto driftsresultat på 1,75% av driftsutgiftene (ca 4 mill). Kommunestyrets premisser for rammebevilgninger er lagt til grunn.

Hovedgrep som er lagt inn i budsjett for 2024 og økonomiplanen 2024-2027:

- Vedtatte politiske premisser er innarbeidet i budsjettet
- Gjennomsnittlig strømpris for 2023 er lagt til grunn
- Politisk rammestyring
- Nedtrekk av driften for å kompensere for inflasjon, prisvekst og negativ økonomisk vekst
- 7 års amortisering av premieavvik
- Salg av kommunale bygg og privatisering av kommunale veier

Budsjett 2023 er videreført med oppjusterte lønnsøkninger, pensjon og premieavvik. Dette er gjort med utgangspunkt i dagens ansatte, samt planlagte endringer for å tilpasse driften.

På Engerdal mottak har kommunen i opprinnelig avtale 150 ordinære plasser og 100 opsjonsplasser. UDI har varslet at de vil si opp 50 opsjonsplasser med virkning fra 01.01.2024. I budsjettet for 2024 er det derfor lagt til grunn 150 ordinære plasser og 50 opsjonsplasser.

Engerdal kommune driver for dyrt

Med en fortsatt negativ økonomisk vekst som nå har vart over flere år blir det mer og mer krevende å levere et driftsbudsjett i balanse. Kommunedirektøren ønsker å bevare mest mulig kvalitet i tjenesten lengst mulig. For å fortsatt klare dette er det nødvendig med tre strategiske grep i kommende planperiode.

- 1) Øke tverrfaglig samhandling
- 2) Kritisk gjennomgang av kommunens eiendommer med tanke på å selge det kommunen ikke har eierinteresser i
- 3) Privatisering av enkelte kommunale veier der kommunen ikke har vesentlig egeninteresse

Amortisering premieavvik pensjon

Engerdal kommune har frem til i dag dekket årets premieavvik i sin helhet i kommende års driftsbudsjett (ett års amortisering). En kan også velge å dekke årets premieavvik over 7 år (7 års amortisering) ved at en betaler 1/7 av premieavviket fordelt over 7 år. Premieavvik er krevende å budsjettere fordi avviket er en inntekt det ene året, og blir en utgift det neste/de neste årene. Særlig krevende blir det når avviket er så stort som i år – kr 14 mill. For å ta ned den store kostnadstoppen ved årets premieavvik velger kommunedirektøren å foreslå 7 års amortisering. Dette gjør at en unngår de store svingningene i premieavvikene fra år til år. Samtidig «kjøper» kommunen seg tid for å kunne gjennomføre strategiske grep som nevnt over. Dersom en ønsker å gå tilbake til ett års amortisering ved en senere anledning kan dette gjøres ved at en gjør opp hele årets premieavvik påfølgende driftsår, samtidig som en følger amortiseringsplanen som er inngått tidligere.

Bremse økte finanskostnader i planperioden

Økte finanskostnader skaper økonomiske utfordringer i planperioden. Dette skyldes vedtatte og fremtidige investeringer, spesielt innen vann og avløp og ved helse- og omsorgssenteret. Rentene er høye og har kanskje ikke nådd toppen enda. Dette setter ytterligere press på kommunens driftskostnader. De senere år ser en at økende gjeld stadig «spiser» mer av det totale driftsbudsjettet. Kommunedirektøren vil i økonomiplanperioden legge til rette for at politikken skal ta prinsipielle valg på hvilke eiendommer kommunen fremover skal satse på. Ved å selge eiendommer kan salgsinntektene benyttes ved nyinvesteringer fremfor store låneopptak.

Videre satsing på forebyggende arbeid – barn og unge

Engerdal kommune har gjennom 2023 jobbet med prosjektet «Våg å se, våg å handle». Ved årsslutt er prosjektperioden over, og kommunen vil da ha utviklet en plan for bedre tverrfaglig innsats (BTI) i sitt arbeid for barn og unge. Arbeidet har vært finansiert med prosjektmidler fra BUFDIR, samt kr 500 000 som en årlig innsats vedtatt i tidligere budsjett og økonomiplan. For å følge opp planen (BTI) har kommunedirektøren lagt inn en videreføring i økonomiplanen, samt styrket dette beløpet opp til en fast 100% stilling.

Prosjekt «Engerdal mot 2025»

I budsjett for 2022 ble det vedtatt å organisere «Engerdal mot 2025» gjennom et trepartssamarbeid. Det ble etablert arbeidsgrupper bestående av leder, tillitsvalgt og verneombud under hver virksomhet. Oppdraget til arbeidsgruppene er å lage tre ulike økonomiske scenarier.

- Ett scenario som har til hensikt å optimalisere driften ved dagens ramme
- Ett scenario som har til hensikt å prioritere tiltak ved økt økonomisk ramme
- Ett scenario som har til hensikt å prioritere tiltak ved redusert økonomisk ramme

Alle scenarioene som er prioritert er tilgjengelig i kommunens budsjettssystem slik at kommunedirektøren enkelt kan velge aktuelle tiltak inn i budsjettet. Kommunedirektøren erfarer at virksomhetene har jobbet godt, men at det for de fleste fremdeles er en del å gå på for at arbeidsmetoden skal fungere optimalt. Spesielt gjelder dette å oppnå positive effekter gjennom bedre samhandling på tvers.

Prosjektperioden til «Engerdal mot 2025» går inn i sitt siste driftsår. Frem mot budsjett 2025 vil kommunedirektøren legge frem en anbefaling om trepart er egnet som metode for bedre budsjettprosesser.

Geir Sverdrup
Kommunedirektør

2 Bakgrunn

Kommunelovens §§ 14-3 - 14-5 samt Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv (økonomiforskriften) kapittel 5 beskriver krav til innhold i årsbudsjett og økonomiplan.

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret og underordnede organer. Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel.

Plan- og bygningsloven § 11-1 gir rom for at økonomiplanen kan utgjøre kommuneplanens handlingsdel.

Kommunestyret vedtar budsjettet på nettoramme per sektor. Ansvarsdimensjoner tilpasses den administrative organiseringen som til enhver tid gjelder.

Årsbudsjettet skal forelegges kommunestyret, som innen årets utgang skal vedta et budsjett i balanse for det kommende kalenderår.

3 Kommunens rammebetingelser og forutsetninger

3.1 Befolkningsutvikling

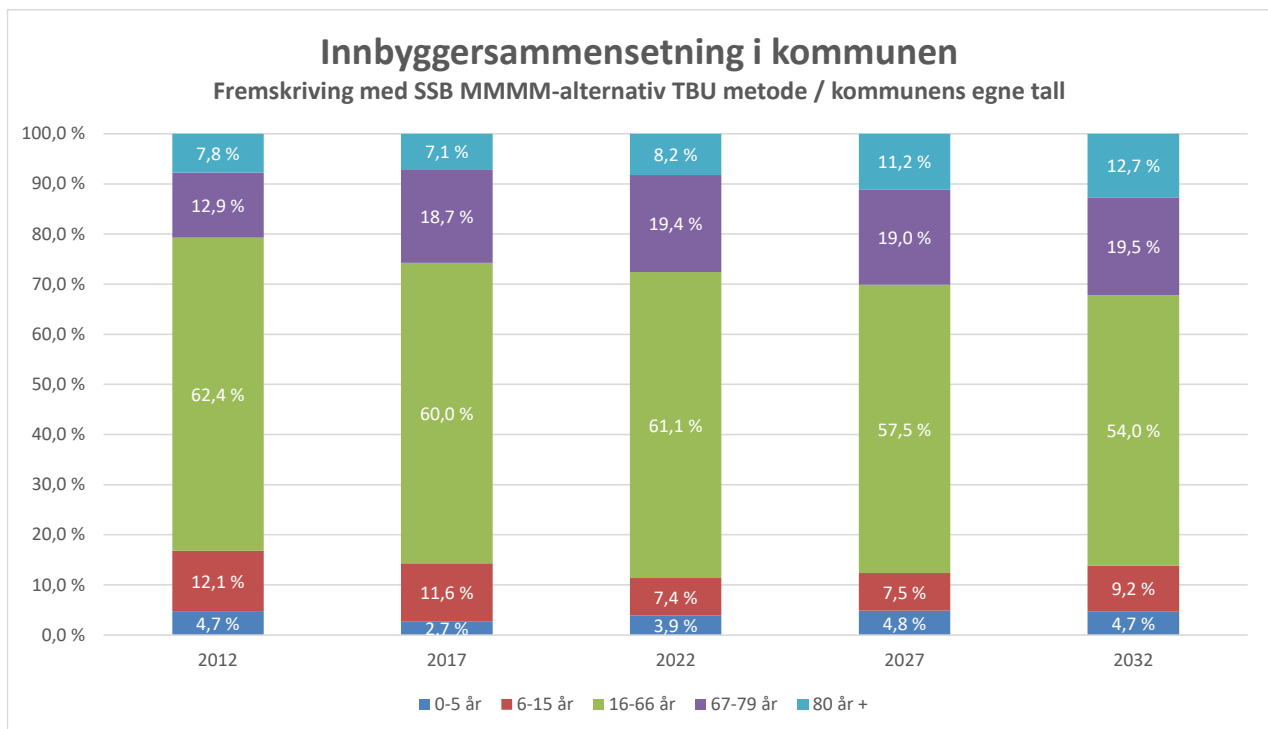
Innsikt i demografiske forhold har stor betydning ved utarbeidelse av årsbudsjett og økonomiplan. Negativ befolkningsutvikling medfører oftest redusert inntektsgrunnlag gjennom skatter, avgifter og overføringer, samt et behov for enkelte infrastrukturelle tiltak. Ved positiv befolkningsutvikling derimot kan en påregne økte inntekter og økt behov for utbygging/forbedring av fellesgoder.

Framskrevet folkemengde pr 1. januar 2023-2027

3425 Engerdal	2023	2024	2025	2026	2027	Endring	
						23-27	i %
0-1 år	23	23	23	23	23	0	0 %
2-5 år	40	46	46	46	46	6	15 %
6-15 år	108	121	121	121	121	13	12 %
16-22 år	105	98	98	98	98	-7	-7 %
23-66 år	692	736	736	736	736	44	6 %
67-79 år	247	257	257	257	257	10	4 %
80-89 år	83	88	88	88	88	5	6 %
90 år eller eldre	22	17	17	17	17	-5	-23 %
Folketall pr 1.1.	1320	1386	1386	1386	1386	66	5,0 %
Endring pr år i %		5,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %		

Kilde: Bef.fremskr. Kommune med flyktn. - KS prognose (egen metode 01.01.2024, deretter SSBs MMMM-alternativ, inkl TBUs anslag for befolkningsendringer som følge av økt antall flykntninter i 2023 er innarbeidet)

Befolkningsprognose 2024-2043

Tabellen viser befolkningsprognose for Engerdal kommune 20232-2043. Tabellen er basert på middels nasjonal vekst. Den største endringen er nedgangen i aldersgruppene 20-66 år mens det blir en mye større andel personer over 67 år. Det vil si at det blir færre yrkesaktive til å ta seg av de eldre framover. I økonomiplanen for 2024-2027 har vi fremskrevet folkemengde ut fra utviklingen de siste årene.

3.2 Frie Inntekter

Frie inntekter består av rammetilskudd, skatteinntekter (fra inntekt og formue), eiendomsskatt, momskompensasjon og andre ikke-øremerkede statlige tilskudd, og er hovedfinansieringskilden for driftsrammene.

Skatt og rammetilskudd

01.07.2023 hadde vi 1383 innbyggere, 66 flere enn 01.07.2022, som utgjør en økning på 5 %. Anslag skatt og rammetilskudd for Engerdal kommune for 2024 er 130 mill kroner. Dette innebærer en økning for Engerdal kommune fra 2023 til 2024 på kr 8,5 mill, som utgjør 7 %. Lønns- og prisveksten (deflator) for kommunene er anslått til 4,3% i 2024. Med en befolkningsvekst på 5%, og deflator på 4,3%, skulle inntektsøkningen vært minimum 9,3%. Reelt får vi dermed en negativ vekst i frie inntekter på 2,3%.

Dette skyldes demografiske endringer, og forskjeller i beregnet utgiftsbehov pr. innbygger i forskjellige aldersgrupper. Siden vi ikke kjenner de endelige skatteinntektene inkludert inntektsutjevning for 2023 før i januar 2024, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene for 2024 vil være. Det presiseres derfor at det angitte nivået på frie inntekter er et anslag. Inntektsutjevningen avhenger av innbyggertallet pr 01.01.2023 og størrelsene på de samlede skatteinntekter for kommunene i Norge.

Enkeltelementene i skatt og rammetilskudd fra 2023 samt for budsjettåret 2024 og
økonomiplanperioden 2024-2027:

	1320	1386	1386	1386	1386
	PROGNOSE				
1000 kr	2023	2024	2025	2026	2027
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	37 062	41 347	42 100	42 101	42 102
Utgiftsutjevningen	27 034	29 019	28 868	28 868	28 869
Overgangsordning - INGAR	347	-101	0	0	0
Saker særskilt ford (inkl. helsestasjon skolehelse og arbavg)	1 416	1 625	1 031	1 031	1 031
<i>Tilleggsbevilgning, ny regjering</i>					
Korreksjon forsøksordninger barnevern og omsorgstjenester					
Inndelingstilskudd/trekk Nannestad/Ullensaker					
Nord-Norge-tilskudd/Namdalstilskudd					
Storbytilskudd					
Småkommunetillegg	6 257	6 526	6 526	6 526	6 526
Sør-Norge tilskudd (kommuner med over 3 200 innb)					
Regionsentertilskudd					
Veksttilskudd		137	1 066	991	
Ordinært skjønn	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C (skjønn statsforvalteren, linje 48, kommer i tillegg)	31				
Stortinget saldering budsjett 2023	184				
Tilleggsnummer statsbudsjett 2022					
Stortinget opprinnelig saldering budsjett 2018 - 2022					
RNB 2018 - 2023 (utenom koronapandemi) m.v.	749				
Nysaldering av statsbudsjett 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)					
Sum rammetilsk uten inntektsutj	74 580	80 053	81 091	81 017	80 028
Netto inntektsutjevning	12 580	13 375	13 375	13 375	13 375
Sum rammetilskudd	87 160	93 428	94 466	94 392	93 403
<i>Rammetilskudd - endring i %</i>	<i>1,3</i>	<i>7,2</i>	<i>1,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-1,0</i>
Skatt på formue og inntekt	34 625	36 858	36 858	36 858	36 858
Skatteinntekter - endring i %	0,4	6,4	0,0	0,0	0,0
Andre skatteinntekter (eiendomsskatt)	8 103	8 586	8 586	8 586	8 586
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	129 888	138 872	139 910	139 836	138 847
	<i>(avrundet totalsum ut fra at skatt kun er et anslag)</i>				
Sum - endring i %	1,0	6,5	0,7	0,0	-0,7
Endring ekskl. covid-19 bevilgning	2,0				

Kilde: KS Prognosemodell. Tallene for 2024 er basert på 1320 innbyggere pr 01.07.2023.

3.3 Lønns- og prisvekst, endringer i pensjonsutgiftene, arbeidsgiveravgift

For 2024 bygger alle tall på en kommunal deflator oppgitt i statsbudsjettet på 4,3%. Alle tall fremover er lagt opp i 2024-tall. Prisvekst i følge konsumprisindeksen har vært 4,8% fra august 2022 til august 2023, og legges til grunn for endring av gebyrer (inntekter), og for innkjøpstpostene i driften. Strømkostnader i 2023 har vært lavere enn forrige året, og det er lagt dagens priser til grunn i budsjettet.

3.4 Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene:

I økonomiplanen er normalpremien basert på aktuarberegninger fra KLP og Statens pensjonskasse. Beregningene gir følgende premiesatser for 2024:

KLP Fellesordningen inkl folkevalgte: 20,1%

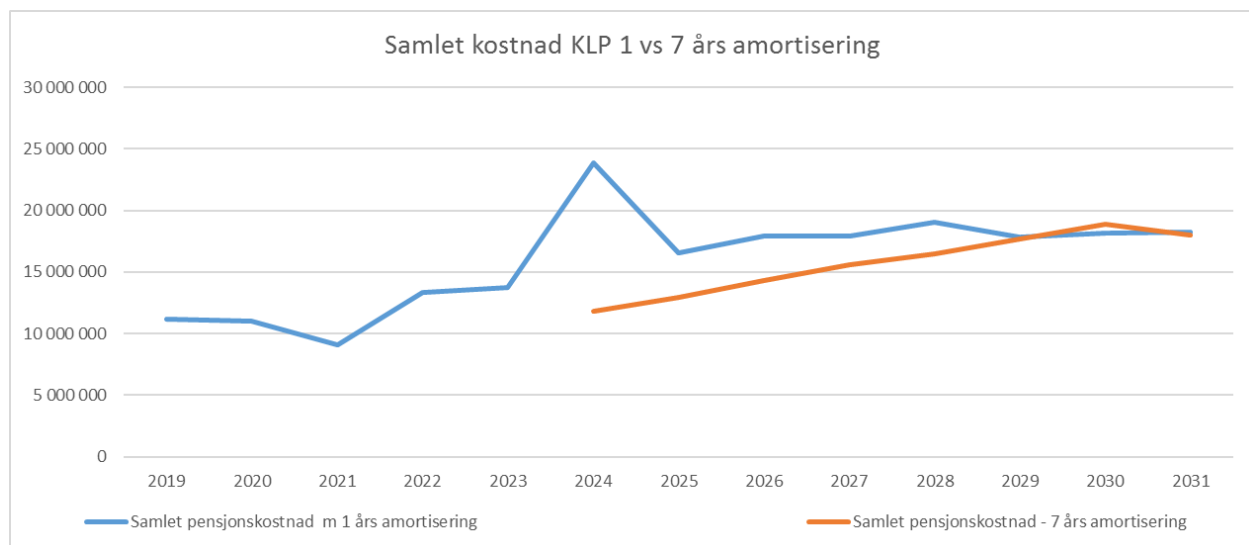
Sykepleierordningen: 19,1%

Statens pensjonskasse lærere: 8,1%

3.5. Pensjonspremieavvik og amortisering av premieavviket

Premieavvik pensjon er differansen mellom beregnet pensjonskostnad og innbetalt pensjonspremie til pensjonskassene.

Anslag på pensjonspremieavvik (KLP/SPK) for 2024 er kr 6,5 mill som inntektsføres, men vi må samtidig amortisere (tilbakebetale) kr 14 mill som er det foreløpige anslaget for premieavvik i 2023. Engerdal kommune har valgt ett års amortisering av premieavvik. De fleste kommuner har 7 års amortisering, og opplever med lengre avregningsperiode en mer stabilitet i samlet pensjonskostnad. Kommunedirektøren anbefaler at Engerdal kommune går over til 7 års amortisering fra 2024, slik at premieavviket for 2023 blir avregnet over 7 år.

Samlet pensjonskostnad vil i 2024 være over 10 mill høyere enn 2023 dersom en fortsetter med ett års amortisering. Ved å avregne premieavvikene over 7 år framover, vil den høye «toppen» i 2024 unngås. På sikt vil pensjonskostnadene øke totalt sett, uavhengig av amortiseringstid, men de store svingningene vil kunne unngås.

Saldo på premieavviksfondet vil 31.12.2023 være i underkant av kr 6,7 mill, og det er ikke budsjettet med bruk av eller avsetning til fondet i planperioden. Det anbefales å la fondet bero. Dersom en velger å gå tilbake til ett års amortisering, vil det være behov for disse midlene.

3.6 Inntektsmuligheter

Kommunen har i liten grad mulighet til å påvirke inntektssiden utover å øke brukernes egenbetaling og øke eiendomsskatt. Den viktigste inntektskilden vår, rammetilskudd, er påvirket av folketallsutviklingen. På sikt er det helt avgjørende at man klarer å stabilisere – eller helst øke – folketallet.

Kommunedirektøren har i sitt budsjettforslag lagt inn økninger i kommunale avgifter og gebyrer på ca 4,8% fra 2024, som tilsvarer indeksøkning fra 2022 til 2023. Kommunale avgifter for vann og avløp er økt med ca 10 %. Det er allikevel fortsatt et stykke igjen før disse selvkostområdene drives til selvkost, noe kommunen har anledning til. Det er foreslått økt utskrevet eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger fra 3,8 til 4 promille fra 2024.

Følgende muligheter kan styrke kommunens inntekter i økonomiplanperioden, men er ikke tatt med i beregningene:

- Økt brukerbetaling på tjenester der dette er mulig, spesielt innenfor selvkostområdene der vi pr i dag ikke ligger på selvkost
- Åpne for mer kraftproduksjon

3.7 Finansielle måltall

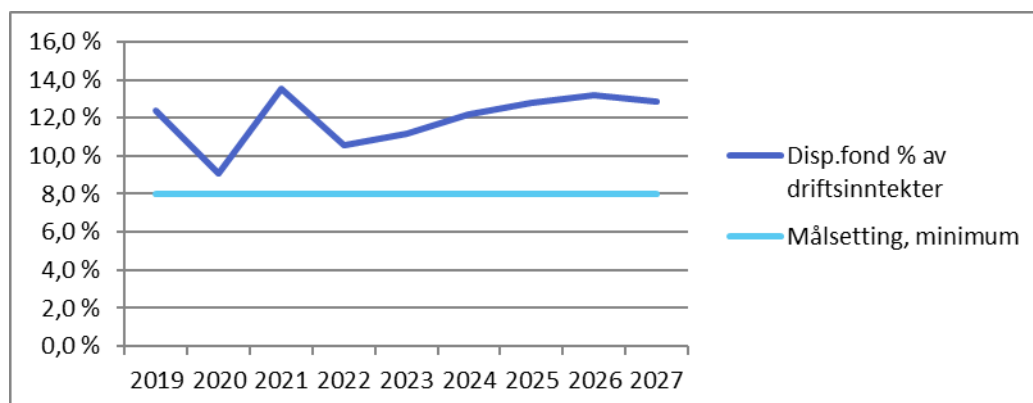
Engerdal sine vedtatte måltall er:

- Bygningsmessig vedlikehold kr 90 pr kvadratmeter bygg. Dette tilsvarer ca 0,97% av driftsinntektene, med dagens bygningsmasse.
- Kompetanseutvikling 3% av lønnsmassen
- Netto driftsresultat 1,75% av driftsinntektene

For perioden 2023-2027 ligger vi an til å nå mål for vedlikehold av bygg. Kompetansemidler ligger langt under målsetningene for kompetanseutvikling. Netto driftsresultat (korrigert for bredbånd, bruk og avsetning bundne fond) reduseres i planperioden, og måltallet på 1,75% nås ikke. I planperioden går driftsresultatet ned, og dette skyldes i hovedsak at integreringstilskudd går ned, og pensjonskostnad og lånekostnader går opp.

Kommunens økonomi- og finansreglement skal revideres, og det er behov for å endre og tilpasse mål og måltall.

Disposisjonsfond totalt, i prosent av driftsinntektene

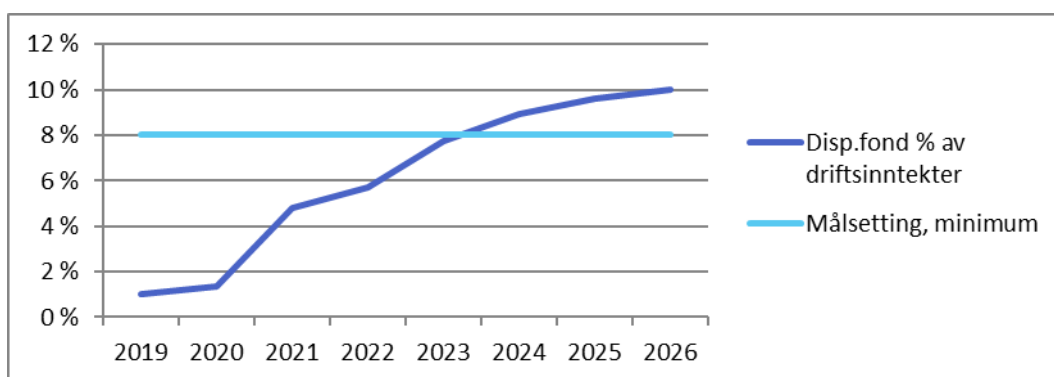

Diagrammet viser summen av alle disposisjonsfond i % av driftsinntektene i økonomiplanperioden med grunnlag i bruk og avsetning som vist i tabellen nedenfor.

Disp.fond totalt (1000 kr)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beholdning 1.1.	31 793	23 330	17 557	24 773	23 885	25 230	29 126	30 669	31 705
Avsetning generelt disp.fond	0	748	6 149	4 146	5 342	3 895	1 544	1 036	0
Avsetning Premieavviksfond	0	0	2 000	0	0	0	0	0	0
Avsetning Allmennyttige formål	139	0	0	0	0	0	0	0	0
Avsetning til Jordbruksfond				1 000					
Bruk av generelt disp.fond - drift	-6 258	0	0	-61	-667	0	0	0	-820
Bruk av generelt disp.fond - investering	-513	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av andre disp.fond	-788	0	-211	0	0	0	0	0	0
Bruk av Bredbåndsfond	0	-5 885	0	-4 485	-1 830	0	0	0	0
Bruk av Premieavviksfond	0	0	0	-1 488	-1 500	0	0	0	0
Bruk av Allmennyttige formål	-193	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av Jordbruksfond	-850	-636	-721	0	0	0	0	0	0
Bruk av Gründerfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetning/bruk disp.fond	-8 462	-5 773	7 216	-888	1 345	3 895	1 544	1 036	-820
Beholdning 31.12.	23 330	17 557	24 773	23 885	25 230	29 126	30 669	31 705	30 885

Tabellen viser bevegelser og beregnet saldo for alle kommunens disposisjonsfond.

Generelt disposisjonsfond (driftsfondet) i prosent av driftsinntektene

Alle kommuner bør ha en målsetting om opparbeidelse av buffere i form av disposisjonsfond for å møte uforutsette utgifter eller sviktende inntekter. Det er et vanlig mål for kommunene at fondsbeholdningen til enhver tid skal utgjøre minimum 8 % av driftsinntektene. Ved utgangen av år 2027 vil det generelle disposisjonsfondet være på kr 23 mill., og utgjøre over 10% av driftsinntektene, ved å avsette i henhold til kommunedirektørens forslag.

Generelt disp.fond	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beholdning 1.1.	8 651	1 880	2 628	8 777	12 861	17 536	21 432	22 975	24 011
Avsetning generelt disp.fond	0	748	5 216	5 146	5 342	3 895	1 544	1 036	0
Avsatt til/fra Gründerfond/bygdebokfond			211						
Avsatt til/fra Jordbruksfond			721	-1 000					
Bruk av generelt disp.fond - drift	-6 258	0	0	-61	-667	0	0	0	-820
Bruk av generelt disp.fond - investering	-513	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetning/bruk disp.fond	-6 771	748	6 149	4 085	4 675	3 895	1 544	1 036	-820
Beholdning 31.12.	1 880	2 628	8 777	12 861	17 536	21 432	22 975	24 011	23 191

Det er foreslått kr 3,9 mill avsetning til generelt dispfond fra drift i budsjettår 2024, men på grunn av store investeringer innenfor vann og avløp, vil det være behov for å bruke av fondet i slutten av planperioden. Fondet vil ved utgangen av 2027 ha en saldo på kr 23 mill.

3.8 Kommunestyrets premisser for bevilgninger

Kommunestyrets vedtak 21.06.2023, med oversikt over satsinger som er lagt inn i budsjettet:

Premiss (Prioritering/- satsing)	Mer utdypende om premisset	Tiltak/satsinger for å ivareta premissene
Bolyst og levende grender	<p>Engerdal kommune skal</p> <ul style="list-style-type: none"> • legge til rette for spredt bosetting • utrede tiltak som gjør det enklere og billigere for unge å bosette seg • jobbe med å utvikle møteplasser og ha stedsutvikling i grender • ha fokus på bolyst, trivsel og utvikling i hele Engerdal og fortette sentrum (Drevsjø og Engerdal) med kommunale tjenester og tilbud. • tilrettelegge for desentraliserte tjenester nær folk • fylle tomme hus • gjøre de kommunale tomtene våre attraktive, og markedsføre disse bedre. • opprette lekeplasser i våre to sentrum der kommunen bidrar til drift og vedlikehold • jobbe opp mot fylkeskommunen for å styrke kollektivtilbudet mot Fjellregionen og Stor-Elvdal 	<ul style="list-style-type: none"> • Det er avsatt midler til å fortsette arbeidet med revidering av kommuneplanens arealdel i 2024. • Stedsutviklingsprosjektet for Engerdal og Drevsjø fortsetter som tidligere og det legges opp til å ivareta disse oppgavene i 2024. • Det foreslås låneopptak inntil 3 millioner til startlån fra Husbanken til videre utlån.
Arbeidsgiverpolitikk	<p>Engerdal kommune skal</p> <ul style="list-style-type: none"> • sikre en riktig og forsvarlig bemanning • arbeide for en heltidskultur og faste stillinger. • arbeide for å redusere sykefravær • benytte personale på tvers av enheter • legge til rette for at ansatte i kommunen kan utvikle seg og få ny målrettet kompetanse og ha riktig kompetanse på rett plass. • sikre konkurransedyktig lønn for alle kommunalt ansatte. • tilrettelegge for et godt arbeidsmiljø • benytte seg av trepartssamarbeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • trepartssamarbeid i kommunen videreføres, hvor arbeidsgruppene selv, men også etter anmodning fra styringsgruppen vil se på bla. tiltak for helhetlig arbeidsgiverpolitikk • Det budsjetteres i likhet med 2023 med kompetansemidler på totalt 1 millioner kroner. • I flere av sektorene legges det opp til en styrking av antall faste stillinger for å sikre en riktig og forsvarlig bemanning i henhold til de til enhver tid gjeldende krav, og for å øke nærvær.
Utdanning og fritidstilbud	<p>Engerdal kommune skal</p> <ul style="list-style-type: none"> • beholde de kommunale barnehagene som er i Engerdal kommune, samt støtte oppunder Sømådal barnehage under forsvarlige vilkår. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunale barnehager opprettholdes, og driften er justert til bemanningsnorm jfr. barnehageloven. • Tilskudd til Sømådalen barnehage er videreført i henhold til lov/forskrift.

	<ul style="list-style-type: none"> • øke antall lærlinger, og utrede mulighet for lærlingegaranti • etablere et eget studie- og kompetansesenter i Engerdal kommune med mulighet for kontorfellesskap – a la Campus Engerdal. • evaluere og utvikle sommerjobbordningen for å omfavne flere ungdommer i flere aldersgrupper og mer varierte arbeidsoppgaver. • Gi et bredere tilbud i kulturskolen. • prioritere økonomisk støtte til lavinntektsfamilier. Dette må inn i gebyrregulativet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Antall lærlinger opprettholdes på tilsvarende antall som 2023 • Innteksregulerte plasser på kulturskolen er lagt inn i gebyrregulativ. • Sommerjobbordningen for ungdom er videreført tilsvarende som 2023.
<p>Nødetater/ beredskap</p>	<p>Engerdal kommune skal</p> <ul style="list-style-type: none"> • ha tilstedeværende nødetater med god lokalkunnskap • samlokalisere beredskapsetater i et felles beredskapssenter • gi et jordmortilbud fysisk i egen kommune • sørge for god mobildekning i hele kommunen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stilling til jordmor i 50% er innarbeidet i budsjett jmf. tidligere k-styrevedtak.
<p>Landbruk, samfunn og næring</p>	<p>Engerdal kommune skal</p> <ul style="list-style-type: none"> • opprettholde og styrke jordbruksfondet. • gjennomføre ungt entreprenørskap i skolen. • legge til rette for at mulighetene i lover og forskrifter benyttes slik at lokalt næringsliv er konkurransedyktige i anbudsprosesser. • satse på fornybar energi. • fokusere mer på gründerutvikling og oppstartsbedrifter. • fortsette å bygge oppunder allerede eksisterende bedrifter • jobbe mer målrettet med og avsette ressurser til markedsføring. 	<ul style="list-style-type: none"> • Budsjettet legger opp til et mindreforbruk, hvor deler kan vurderes avsatt til jordbruksfond. • Tilskudd til Destinasjon Femund Engerdal opprettholdes • Bevilgninger til solcellepanel på Engerdal helse- og omsorgssenter er videreført til 2024 jmf tidligere vedtak.

3.9 Budsjetttiltak 2024-2027

Prognose før og etter tiltak

Tall i hele 1000	2024	2025	2026	2027
Merforbruk før tiltak	9 542	2 602	1 952	2 693
<i>Totale finanskostnader fra investeringsbudsjettet</i>	271	3 583	4 739	6 230
Valgte driftstiltak	-13 708	-7 729	-7 726	-8 103
*Mindreforbruk kommunedirektørens forslag	-3 895	-1 544	-1 036	820

*før bruk/avsetning til generelt disp.fond

Merforbruk før tiltak skyldes i hovedsak lønnsøkninger og endringer i pensjonskostnader.

Finanskostnader fra investeringsbudsjettet er renter og avdrag som kommer fra låneopptak for investeringsprosjekter 2024-2027, i tillegg til de lånene vi har tatt opp fram til 2023.

Valgte driftstiltak inneholder noen tiltak fra trepartsarbeid i prosjekt E-2025, i tillegg til at kommunedirektøren foreslår å gå over fra ett til 7 års amortisering (avregning) av pensjonspremieavvik.

Mindreforbruk i kommunedirektørens forslag viser tall før avsetning til generelt disposisjonsfond.

Tiltak som er lagt inn i vedtatt budsjett 2024 og videre i planperioden:

Se nærmere beskrivelse av tiltakene i tilhørende sektor.

Tall i hele 1000	2024	2025	2026	2027
Totale økte driftskostnader fra investeringsbudsjett	271	3 583	4 738	6 230
SÅTE-investeringer	8	165	251	335
Dagsturhytte	0	2	45	44
Leke- aktivitetsplass Blokkodden	2	36	35	34
Rehabilitering EHOS	5	89	87	85
Solcelleanlegg ved EHOS	6	116	114	111
Asfaltering kommunale veier	20	375	367	359
Pålegg fra Mattilsynet – vann	42	821	1161	1475
Rehabilitering renseanlegg Drevsjø	61	1159	1135	1111
Utbedring VA Engerdal Østfjell	47	892	873	854
Renseanlegg Elgå	7	143	140	137
Tiltaksplan V/A	0	61	1220	2355
Salg av bygg – 5 mill 2024	-23	-446	-437	-427
Salg av bygg – 5 mill 2025	0	-23	-446	-437
Tiltak i driftsbudsjettet				
Politisk	75	75	75	75
Endringer kontroll og revisjon, fra Kontrollutvalget	75	75	75	75
Organisasjons- og tjenesteutvikling	-736	-181	-181	-181
Redusert 60% stilling info/arkiv	-390	-390	-390	-390
Økt tilskudd kirkelig fellesråd, i tillegg til 4,5% deflator som utgjør kr 72 000	209	209	209	209
40% vakant stilling kultur	-330	0	0	0
50% vakant stilling organisasjonsutvikling	-225	0	0	0

Oppvekst og utvikling	210	-698	-523	-703
Barnehage: Redusere med 12 plasser -2,13 st.	-212	-574	-574	-574
Bibliotek/EBUS: Samlokalisere skole- og folkebibliotek -0,9 st.	-293	-692	-697	-697
EBUS: Leirskole hvert 3. år	0	0	180	0
EBUS: Økt grunnbemanning lærerstillinger +2 st.	563	492	492	492
Engerdal mottak: Bedre søppelsortering	-50	-50	-50	-50
Engerdal mottak og FLYVO: Strømsparing	-95	-170	-170	-170
FLYVO: Redusering drift, mindre vikarbruk, færre nye møbler	-86	-86	-86	-86
FLYVO: Redusere assistentressurs -0,15 st.	-97	-97	-97	-97
FLYVO: Dekkes av tilskudd – lærerressurs +0,5 st, ekskursjoner, integreringstiltak	0	0	0	0
Felles: Koordinator forebyggende/tidlig innsats +1st	480	480	480	480
Helse og mestring	-1 405	-1 068	-1 068	-1 068
Tiltak for å redusere uforutsette utgifter (4 nye årsverk, for å redusere kostnader til kjøp av tjenester og vikarer)	-1 225	-888	-888	-888
Habilitering: Redusert behov, 95% stilling fra 01.07.2024	-280	-280	-280	-280
Øke fastlegehjemmel 50% - redusere bemanningsbyrå	100	100	100	100
Plan, teknikk og miljø	-486	-1 492	-1 664	-1 861
Salg av bygg	-10	30	30	30
Renovering av utleiebolig og omsorgsbolig	154	0	0	0
Øke VA-avgifter 5% +15% +15% +15%	-360	-1 142	-1 314	-1 511
Ny stilling innen vann og avløp (VA)	90	90	90	90
Privatisering av veier	-360	-470	-470	-470
Økonomi med Finans	-11 365	-4 365	-4 365	-4 365
Redusert abonnement	-25	-25	-25	-25
Skatteinntekter, utover prognose	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økt eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger	-340	-340	-340	-340
7 års amortisering av premieavvik	-10 000	-3 000	-3 000	-3 000

Tiltak som ikke er lagt inn i vedtatt budsjett 2024 og planperioden:

Kommunedirektøren viser nedenfor et utvalg av tiltak av vesentlig/prinsipiell karakter som er innmeldt i budsjettprosessen, men som ikke er tatt inn i budsjettet.

OPPVEKST OG UTVIKLING	2024	2025	2026	2027
EBUS: Sommeråpen SFO	82	82	82	82
EBUS: Økt grunnbemanning 3,6 lærerstillinger (inkl. 2 i foreslått tiltak)	1014	1574	1574	1574
Drevsjø barnehage: Økt grunnbemanning 70%	321	321	321	321
Engerdal barnehage: Økt grunnbemanning 40%	215	215	215	215
FLYVO: Kvalifiseringstiltak, rentefritt lån til førerkort	100	0	0	0
FLYVO: 40% økt administrativ ressurs	310	310	310	310
Fjellheimen: Avvikle dyrehold/-drift	-880	-880	-880	-880
Fjellheimen: Redusere 0,5 årsverk lærer	-325	-325	-325	-325
Fjellheimen: Ladestasjon for el-biler	60	0	0	0
Fjellheimen: VTA/dagtilbud ny stilling	600	600	600	600
ORGANISASJONS- OG TJENESTEUTVIKLING				
Frivilligsentral: Tiltak for folkehelse	50	50	50	50
Kirkelig fellesråd: Tilskudd iht anmodet budsjett	214	214	214	214
Info/arkiv: Profileringsiltak	70	70	70	70
Kultur: Tilskudd til lag og foreninger	- 120	- 120	- 120	- 120
Kultur: Økt tilskudd til lag og foreninger	80	80	80	80
Næring: Redusert tilskudd til Destinasjon Femund Engerdal	- 80	- 80	- 80	- 80
Utvikling: Utviklingsprosjekter	50	50	50	50
Utvikling: Ingen vikar i permisjon	- 450	0	0	0
HELSE OG MESTRING				
Forebyggende rehabilitering: 50% økt stiling til velferdsteknologi	333	333	333	333
Forebyggende rehabilitering: Økt bruk av velferdsteknologi	300	300	300	300
Forebyggende rehabilitering: Transport	20	20	20	20
ØKONOMI M. FINANS				
Minimumsavdrag på lån	- 1 500	0	0	0
Bruk av premieavviksfond	- 4 867	0	0	0

4 Økonomiske oversikter

4.1 Bevilgningsoversikt drift

Oversikten skal vise inntekter som ikke knytter seg til bestemte formål, og disponeringen av disse.

Tall i hele 1000	Regnskap					
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-86 070	-84 536	-93 428	-93 761	-93 761	-93 761
Inntekts- og formuesskatt	-34 498	-33 194	-37 858	-37 858	-37 858	-37 858
Eiendomsskatt	-8 110	-8 103	-8 586	-8 586	-8 586	-8 586
Andre generelle driftsinntekter	-3 975	-7 478	-7 656	-7 656	-7 656	-7 656
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-132 653	-133 311	-147 528	-147 861	-147 861	-147 861
Sum bevilgninger drift, netto	125 478	126 118	132 427	133 514	133 517	134 120
Avskrivninger	10 909	11 427	11 427	11 427	11 427	11 427
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	136 386	137 545	143 854	144 941	144 944	145 547
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	3 733	4 234	-3 674	-2 920	-2 917	-2 314
Renteinntekter	-2 296	-1 645	-2 845	-2 845	-2 845	-2 845
Utbytter	-6 041	-4 328	-6 328	-6 328	-6 328	-6 328
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	3 262	6 167	9 973	11 911	11 964	12 595
Avdrag på lån	7 433	8 193	10 296	9 955	10 407	11 010
NETTO FINANSUTGIFTER	2 358	8 388	11 097	12 694	13 199	14 432
Motpost avskrivninger	-10 909	-11 427	-11 427	-11 427	-11 427	-11 427
NETTO DRIFTSRESULTAT	-4 817	1 194	-4 004	-1 653	-1 145	691
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	500	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	9 507	392	1 992	1 992	1 992	1 992
Bruk av bundne driftsfond	-4 302	-3 929	-1 883	-1 883	-1 883	-1 863
Avsetninger til disposisjonsfond	5 146	4 173	3 895	1 544	1 036	0
Bruk av disposisjonsfond	-6 035	-1 830	0	0	0	-820
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER/DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	4 817	-1 194	4 004	1 653	1 145	-691
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0	0

4.2 Rammebevilgninger drift

Skjemaet skal vise hvordan "til fordeling drift" fra bevilgningsoversikt drift s. 15 er fordelt. Fordelingen skal spesifiseres i henhold til kommunens vedtak, og vise hvilket nivå budsjettet er vedtatt på.

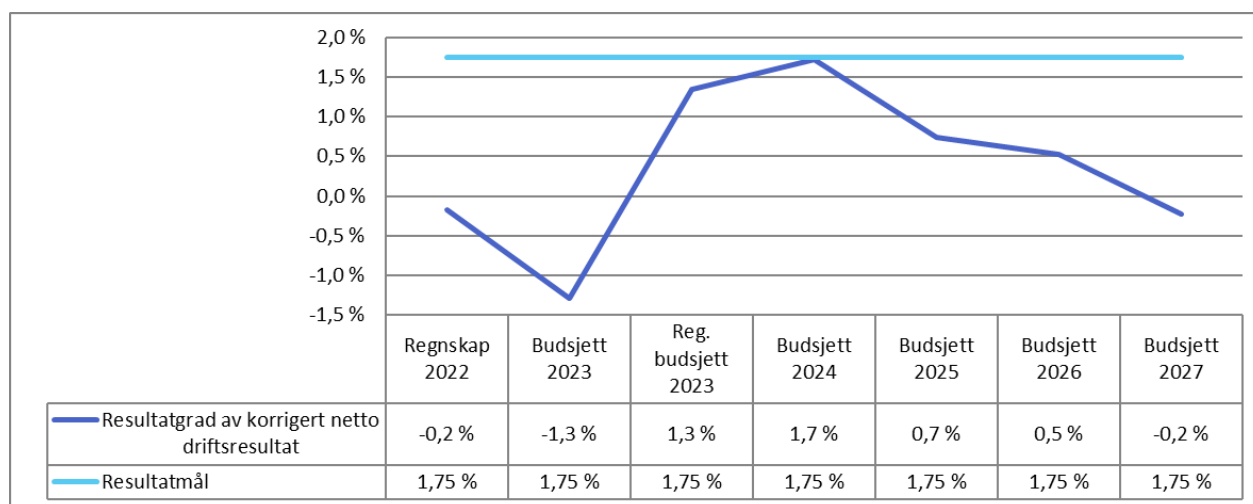
Tall i hele 1000	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Politisk						
Driftsinntekter	-195	-257	-60	-60	-60	-60
Driftsutgifter	2 658	2 792	3 189	3 239	3 239	3 239
Netto	2 463	2 535	3 130	3 180	3 180	3 180
Organisasjons- og tjenesteutvikling						
Driftsinntekter	-3 490	-11 457	-2 825	-2 600	-2 600	-2 600
Driftsutgifter	25 993	38 161	21 151	21 481	21 481	21 481
Netto	22 503	26 703	18 327	18 882	18 882	18 882
Oppvekst og utvikling						
Driftsinntekter	-44 592	-36 139	-39 774	-39 322	-39 322	-39 322
Driftsutgifter	77 906	77 047	82 071	80 712	80 887	80 687
Netto	33 314	40 908	42 298	41 391	41 566	41 366
Helse og mestring						
Driftsinntekter	-18 663	-13 263	-16 691	-16 691	-16 691	-16 691
Driftsutgifter	75 161	70 832	82 064	82 401	82 401	82 401
Netto	56 497	57 569	65 373	65 710	65 710	65 710
Plan, teknikk og miljø						
Driftsinntekter	-23 281	-26 006	-26 787	-27 379	-27 551	-27 748
Driftsutgifter	37 873	31 242	34 783	34 369	34 369	34 369
Netto	14 593	5 236	7 997	6 991	6 819	6 622
Økonomi med Finans						
Driftsinntekter	-3 359	-5 262	-5 822	-5 822	-5 822	-5 822
Driftsutgifter	-534	-1 572	1 126	3 184	3 184	4 184
Netto	-3 892	-6 833	-4 697	-2 639	-2 639	-1 639
Sum bevilgninger drift	125 478	126 118	132 427	133 514	133 517	134 120

4.3 Økonomisk oversikt – Drift

Tabellen nedenfor viser økonomisk oversikt over driftsbudsjett 2024 i balanse.

	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tall i hele 1000						
Rammetilskudd	-86 070	-84 536	-93 428	-93 761	-93 761	-93 761
Inntekts- og formuesskatt	-34 498	-33 194	-37 858	-37 858	-37 858	-37 858
Eiendomsskatt	-8 110	-8 103	-8 586	-8 586	-8 586	-8 586
Andre skatteinntekter	-33	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-3 942	-7 478	-7 656	-7 656	-7 656	-7 656
Overføringer og tilskudd fra andre	-63 413	-58 742	-54 400	-53 723	-53 723	-53 723
Brukerbetalingar	-6 986	-7 492	-6 935	-6 935	-6 935	-6 935
Salgs- og leieinntekter	-23 182	-26 146	-30 623	-31 215	-31 387	-31 584
SUM DRIFTSINNTEKTER	-226 234	-225 691	-239 485	-239 733	-239 905	-240 102
Lønnsutgifter	109 915	115 328	127 958	127 830	127 880	127 830
Sosiale utgifter	22 574	17 494	22 072	23 982	23 982	24 982
Kjøp av varer og tjenester	72 733	61 129	60 721	59 939	60 064	59 914
Overføringer og tilskudd til andre	13 836	24 547	13 634	13 634	13 634	13 634
Avskrivninger	10 909	11 427	11 427	11 427	11 427	11 427
SUM DRIFTSUTGIFTER	229 967	229 925	235 811	236 813	236 988	237 788
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	3 233	4 234	-3 674	-2 920	-2 917	-2 314
Renteinntekter	-2 296	-1 645	-2 845	-2 845	-2 845	-2 845
Utbytter	-6 041	-4 328	-6 328	-6 328	-6 328	-6 328
Renteutgifter	3 262	6 167	9 973	11 911	11 964	12 595
Avdrag på lån	7 433	8 193	10 296	9 955	10 407	11 010
NETTO FINANSUTGIFTER	2 358	8 388	11 097	12 694	13 199	14 432
Motpost avskrivninger	-10 909	-11 427	-11 427	-11 427	-11 427	-11 427
NETTO DRIFTSRESULTAT	-4 817	1 194	-4 004	-1 653	-1 145	691
Overføring til investering	500	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	9 507	392	1 992	1 992	1 992	1 992
Bruk av bundne driftsfond	-4 302	-3 929	-1 883	-1 883	-1 883	-1 863
Avsetninger til disposisjonsfond	5 146	4 173	3 895	1 544	1 036	0
Bruk av disposisjonsfond	-6 035	-1 830	0	0	0	-820
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	6 760	-1 194	4 004	1 653	1 145	-691
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0	0

Netto driftsresultat gir uttrykk for situasjonen etter at driftsutgiftene og netto rente- og avdragsutgifter er dekket. Videre sier det noe om hvor mye kommunen har igjen til investeringer og interne avsetninger.

Netto resultatgrad bør ligge over 1,75 %.

Netto resultatgrad (korrigert for bruk og avsetning bundne fond, samt bredbåndsprosjekt) viser hvor stor andel netto driftsresultat utgjør av driftsinntekter.

5 Sektorenes kommentarer til driftsbudsjettet

Årsverk – faste stillinger Engerdal kommune

	2023	2024
Sum faste årsverk Engerdal kommune	173,9	179,1

Årsverk 2023 er oppjustert etter tertial 2

Endringer i årsverk fra 2023 til 2024 redegjøres for under de enkelte sektorer.

5.1 Politisk

Politisk virksomhet omfatter ordfører, kommunestyre, formannskap, adm.utvalg, ad-hoc komiteer, eldreråd, ungdomsråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, kontrollutvalg og andre utvalg. I tillegg omfattes stortings- og kommunevalg, støtte til politiske partier og Sør-Østerdal Interkommunale Politiske Råd (SØIPR).

Stillingstype	Årsverk	Ombud	Årsverk	Ombud
	2023	2023	2024	2024
Ordfører	1,0	1	0,8	1
Varaordfører	0,1	1	0,4	1

Politisk Tall i hele 1000	Regulert						
	Regnskap	Budsjett	budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Lønnskostnader	1 474	1 669	1 702	1 963	1 989	1 989	1 989
Øvrige kostnader	1 184	1 123	1 123	1 226	1 251	1 251	1 251
Sum kostnader	2 658	2 792	2 825	3 189	3 239	3 239	3 239
Inntekter	-195	-257	-257	-60	-60	-60	-60
Netto utgifter sektor	2 463	2 535	2 568	3 130	3 180	3 180	3 180

Det er vedtatt økt godtgjør for ordfører og varaordfører, samt at ombud er totalt sett økt med 10 %. Dette utgjør en økning på anslagsvis kr. 150 000.

Budsjett for kontroll og revisjon er justert i tråd med kontrollutvalgets forslag. For øvrig er politisk budsjett uendret.

Ordførers godtgjør utgjør 80% av stortingsrepresentants grunn godtgjørelse.

Møtefrekvenser for kommunestyret, formannskapet, råd og utvalg videreføres som tidligere, med 10 møter for både kommunestyret og formannskapet.

5.2 Organisasjon og tjenesteutvikling (OTU)

Faste stillinger	Årsverk 2023	Årsverk 2024	Ikke faste- stillinger
Organisasjon og tjenesteutvikling	10,5	10	- 1*

Endring fra 2023 er stilling innen info/arkiv som ikke videreføres for 2024. Denne stillingen har vært vakant 2 halvår 2023, som følge av AFP. Utfyllende info under beskrivelse av tiltak.

* Stillingen som prosjektleder er flyttet til plan, teknikk og miljø og rapporteres heretter som fast stilling.

5.2.1 Beskrivelse av sektoren

Assisterende kommunedirektør leder staben for organisasjons- og tjenesteutvikling, som består av følgende funksjoner:

- Næringsutvikling
- Samfunns- og organisasjonsutvikling
- Stedfortrederfunksjon for kommunedirektør
- Info.- og arkivtjeneste
- Politisk sekretariat
- Personal
- Kultur
- Frivillighetssentral
- Beredskap

5.2.2 Mål for sektoren

Sektoren skal være en serviceorientert enhet som skal bidra med støtte og spisskompetanse til øvrige driftsenheter samt gi gode tjenester til publikum. Sektoren skal være en pådriver i organisasjons- og tjenesteutvikling samt økt fokus på utvikling av kommunen innen samfunn, næring, frivillighet, kultur og folkehelse.

5.2.3 Ufordringer framover

Sektoren er sårbar ved sykemeldinger eller annet fravær, da nøkkelkompetanse ofte er knyttet til enkeltpersoner. Det skal i 2024 jobbes med å få på plass tilstrekkelig tvillingkompetanse i sentrale funksjoner, slik at sektoren blir mer robust ved eventuelt fravær.

Med de foreslåtte innsparingstiltakene vil det spesielt innen kultur og samfunnsutvikling være enkelte arbeidsoppgaver som får mindre prioritet og som må fordeles øvrige i sektoren. Sektoren skal fortsette arbeidet med å revidere et større antall reglement og retningslinjer som skal oppdateres som del av et helhetlig løft innen internkontroll og HMS.

Beredskap er overført fra plan, teknikk og miljø da funksjonen er lagt til assisterende kommunedirektør. Det er et stadig økende fokus nasjonalt på beredskap og viktigheten av dette som kommunen må sørge for å ivareta både plan- og beredskapsmessig. Herunder ligger også et ansvar i å sikre at beredskapsmaterier i kommunen har tilfredsstillende lokaler tilgjengelig for å ivareta beredskap og lagring av materiell. Både Sivilforsvaret og brannvesenet har lokaler som ikke tilfredsstillers dagens krav iht forskrift og lovverk, noe som må prioriteres tidlig i 2024. Det arbeides nå med et vedtatt forprosjekt som ser på muligheten for en samlokalisering ved et beredskapssenter.

5.2.4 Budsjettkommentarer

Organisasjon og tjenesteutvikling Tall i hele 1000	Regulert						
	Regnskap 2022	Budsjett 2023	budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønnskostnader	9 292	11 299	8 573	8 213	8 543	8 543	8 543
Øvrige kostnader	18 216	27 003	26 912	13 175	13 175	13 175	13 175
Sum kostnader	27 508	38 303	35 485	21 387	21 717	21 717	21 717
Inntekter	-5 734	-14 509	-14 509	-3 361	-3 136	-3 136	-3 136
Netto utgifter sektor	21 773	23 794	20 976	18 027	18 582	18 582	18 582

Lønn: Bakgrunnen for at budsjettet er redusert i forhold til fjorårets budsjett skyldes at det som følge av organisasjonsendringen ble budsjettet med lønnskostnader til sektorledere innen OTU. Disse kostnadene er flyttet til respektive sektorer. I tillegg er det som nevnt innledningsvis redusert med stilling innen info/arkiv.

Øvrige kostnader: Bredbåndprosjektet har også hatt stor innvirkning på utgiftssiden for foregående år. Da prosjektet er ferdigstilt medfører dette at sektoren får mindre utgifter, som sees i sammenheng med mindre inntekter.

Inntekter: Sektoren har de siste årene hatt store inntekter som følge av tilskudd til bredbåndprosjektet. Dette prosjektet avsluttes, og inntektssiden er derfor justert ned.

- Tilskudd lag, foreninger og arrangementer videreføres som tidligere med 120 000
- Tilskudd til kirkelig fellesråd er justert med lønns og prisvekst og i tillegg oppjustert til 1, 89 mill. Kirkelig fellesråd har i sitt budsjettforslag bedt om et tilskudd på 2,104 mill.
- Tilskudd til Destinasjon Femund Engerdal er videreført og justert med lønns- og prisvekst til 440 000.

Nye tiltak som er foreslått		Virkning på driftsbudsjett
60% reduksjon innen info/arkiv	60% stilling innen info/arkiv er foreslått fjernet. Stilingen har vært vakant andre halvår 2023 som følge av AFP. Oppgavene vil ivaretas av øvrige ressurser (2,5 årsverk) innen info/arkiv. Tiltaket vil medføre redusert åpningstid og telefontid. Den generelle samfunnsutviklingen medfører at flere tjenester og informasjon blir digitalisert slik at antall henvendelser til kommunen reduseres	- 390 000
40% vakant stilling innen kultur	40% stilling er vakant som følge av redusert stilling (AFP). Det foreslås at denne stillingen holdes vakant i 2024 som en innsparing. Dersom resterende 60% i stillingen blir frigjort i løpet av 2024 kan det bli aktuelt å lyse ut 100%, noe som vil medføre mindre innsparing. Å holde stillingen vakant i 40% medfører mindre tid til utviklingsarbeid, som eks; <i>Sør-samisk forvaltningsområde, Verdensarv, kulturminneplan og generell videreutvikling innen kulturområdet.</i>	- 330 000
50% vikar ifm permisjon	Innen org. og samfunnsutvikling skal det utvikles permisjon i 2024, og det foreslås her at det tas inn vikar i kun 50% av stillingen. Oppgaver relatert til organisasjonsutvikling ivaretas av øvrige innen sektoren. 50% vikar skal ivareta oppgaver innen samfunnsutvikling, herunder; Stedsutviklingsprosjekter innen kommunen som samfunnsutvikler, kvinnenettverk og dagsturhytte samt profilering i sosiale medier.	-225 000
Tilskudd kirkelig fellesråd	Tilskudd til kirkelig fellesråd er økt med totalt 209 000 fra fjorårets budsjett. Dette er noe lavere enn budsjettforslag fra kirkelig fellesråd (soknet) som er på totalt 2,104 millioner.	209 000
SUM SEKTOR		- 736 000

5.3 Økonomi og Finans

Faste stillinger	Årsverk	Årsverk
	2023	2024
Regnskap og lønn	5,0	5,0

5.3.1 Mål for sektoren

Økonomi sine viktigste oppgaver er å bidra med spisskompetanse og støttefunksjoner til de øvrige driftssektorene. Faglig oppdatering er viktig for å kunne bistå med rapportering, levere forskriftsmessige regnskap samt utbetale riktig lønn til riktig tid.

5.3.2 Ufordringer framover

SÅTE 2.0 og «Reisen til skyen» er i gang, og kommunens økonomi-, lønns- og personalsystem er lagt ut på anbud og skal skiftes ut i løpet av 2024. Det vil være krevende å innføre et nytt fagsystem parallelt med rekruttering og opplæring av alle medarbeidere. Det er en forventning om at det nye fagsystemet skal gjøre arbeidsprosesser enklere både for økonomi- og lønnsmedarbeiderne og for ledere i kommunen.

Sektoren står foran endringer i bemanningen. Det blir viktig å rekruttere tilstrekkelig og riktig kompetanse.

5.3.3 Budsjettkommentarer

Økonomi

Økonomi Tall i hele 1000	Regulert						
	Regnskap 2022	Budsjett 2023	budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønnskostnader	2 955	2 363	3 438	3 721	3 721	3 721	3 721
Øvrige kostnader	328	278	410	404	404	404	404
Sum kostnader	3 283	2 641	3 848	4 125	4 125	4 125	4 125
Inntekter	-640	-830	-830	-1 097	-1 097	-1 097	-1 097
Netto utgifter sektor	2 643	1 811	3 018	3 028	3 028	3 028	3 028

Lønnskostnader:

Herunder utgjør lønnskostnader for ansatte kr 3,7 mill

Øvrige kostnader:

For økonomi ligger her videreføring av kompetansemidler, lisenser og gebyrer, som utgjør 0,35 mill.

Inntekter:

Innbetalte purregebyrer fra innfordring utgjør ca 50 000. Resten av budsjetterte inntekter er interne overføringer for indirekte kostnader innenfor selvkostområdene, samt for økonomi- og lønns tjenester til statlig finansiert mottak og leirskole.

Nye tiltak som er foreslått		Virkning på driftsbudsjett
Si opp abonnement	DIB oppslag for kommuner, et oppslagsverktøy innenfor regnskap og lønn ble tatt i bruk i 2023, men nytteverdien er minimal. Abonnementet kan sies opp	-25 000
SUM ØKONOMI		-25 000

Finans

Finans Tall i hele 1000	Regulert						
	Regnskap 2022	Budsjett 2023	budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønnskostnader	-3 819	-4 211	-2 835	-2 998	-940	-940	60
Øvrige kostnader	21 701	26 849	28 918	32 914	32 160	32 157	32 354
Sum kostnader	17 882	22 638	26 083	29 916	31 220	31 217	32 414
Inntekter	-154 291	-150 216	-162 733	-165 197	-165 530	-165 530	-166 350
Netto utgifter sektor	-136 409	-127 578	-136 650	-135 281	-134 310	-134 313	-133 936

Lønnskostnader:

Pott til lønnsøkninger 4,5 mill og til sommerjobbordningen 100 000. Forøvrig ligger premieavvik, amortisering og overføring fra premiefond KLP pensjon i dette beløpet. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger foreslås økt fra 3,8 til 4 promille. Dette utgjør en økning på 340 000 til totalt 8,6 mill.

Øvrige kostnader:

Innbefatter avdrag og renter på lån, avskrivninger samt avsetninger til fond. Med forventede høye investeringer innenfor vann og avløp framover, vil dette kunne medføre at renter og avdrag legger beslag på over 10% av driftsinntektene til kommunen.

Inntekter:

Anslag skatt og rammetilskudd for Engerdal kommune for 2024 er 131,2 mill. Av dette er 1,5 mill i ordinært skjønnstilskudd. Vertskommunetilskudd for drift av asylmottak er lagt inn med 3,18 millioner. Dette forutsetter 150 ordinære plasser + 50 opsjonsplasser.

Fra Engerdal Energi Holding AS er det totalt budsjettet med renter og utbytter 5,3 mill i 2024, på samme nivå som 2022. Fra Engerdal Kommuneskoger KF er det lagt inn 1 mill i eieruttak.

Salg av konsesjonskraft for 2024 vil anslagsvis gi samme inntekt som 2023, totalt 750 000.

Renteinntekter anslås økt i takt med renteøkningene.

Nye tiltak som er foreslått		Virkning på driftsbudsjett
Skatteinntekter over prognose	De siste årene har Engerdal kommune fått 2-3 millioner mer i skatteinntekter enn KS har varslet i sin prognose. Statsforvalteren har varslet at innlandskommunene ikke kan regne med så mye høyere skatteinntekter framover. Allikevel legges det til grunn at Engerdal vil få noe høyere enn det KS anslår.	-1 000 000
Økt eiendomsskatt	Det foreslås å øke eiendomsskattesatsen for boliger og fritidsboliger til maks sats. Dette er 4 promille.	-340 000
7 års amortisering av premieavvik	Premieavvik pensjon utgjør forskjellen mellom innbetalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad. Pensjonsselskapene beregner disse tallstørrelsene for kommunene. Engerdal kommune har fram til nå amortisert (avregnet) premieavvik på pensjon året etter premieavvik oppstår. Dette gir store svingninger ettersom premieavviket ofte varierer med flere millioner kroner fra år til år, mens beregnet pensjonskostnad er ganske stabil. Ved ett års amortisering vil bunnlinja for kommunen svinge i takt med variasjon i premieavviket. Ved å gå over til 7 års amortisering vil premieavviket for år 1 avregnes over en periode på 7 år, fra år 2-8. Premieavviket for år 2 avregnes fra år 3-9 osv. Dette vil på sikt gjøre at svingningene på bunnlinja for kommunen ikke vil bli så høye. I 2023 er det innbetalt over 10 mill. mer i pensjon enn vanlig. Dermed er premieavviket som skal amortiseres neste år veldig høyt og påvirker bunnlinjen negativt. Ved å gå over til 7 års amortisering vil bunnlinjen belastes kun med 1/7 av årets premieavvik i 2024, men øke videre i planperioden og jevne seg ut på sikt.	-10 000 000 i 2024 (-3 000 000 videre)
SUM FINANS		-11 340 000

Det er foreslått følgende avsetning til (+) og bruk (-) av generelt disposisjonsfond i perioden 2024-2027 for å balansere budsjett og økonomiplan:

2024 kr 3,895 mill

2025 kr 1,543 mill

2026 kr 1,036 mill

2027 kr -0,82 mill

5.4 Plan, teknikk og miljø

5.4.1 Beskrivelse av sektoren

Faste stillinger	Årsverk	Årsverk
	2023	2024
Plan, teknikk og miljø	15,5	16,6

Økning i antall årsverk fra 2023 skyldes flytting av prosjektleder fra ansvarsområdet til kommunedirektøren over til denne sektoren, samt ny 100% stilling innen vann og avløp (se under foreslåtte tiltak).

Plan, teknikk og miljø omfatter en rekke tjenesteområder overfor våre innbyggere, i tillegg til at nesten alt av kommunal infrastruktur er lagt til denne sektoren. Plan, teknikk og miljø deltar også i flere interkommunale faggrupper hvor hensikten er både å gi og få viktig kunnskap i den daglige utøvelse av våre oppgaver. Sektorens ansvars- og tjenesteområder er:

- Byggesaksbehandling
- Arealplanlegging
- Delingssaker, kart og oppmåling
- Eiendomsskatt
- Landbruksforvaltning (jordbruk og skogbruk)
- Utmarksforvaltning
- Miljøvern og forurensning
- Energi- og klimatiltak
- Vann
- Avløp
- Renovasjon
- Slamtømming
- Veier og gatelyst
- Kommunale formålsbygg
- Kommunale utleieboliger
- Næringsbygg/utleiebygg
- Offentlig bad, Engerdalshallen
- Kommunale boligfelt
- Tomtearealer og grøntanlegg
- Skadeforsikringer

5.4.2 Mål for tjenesten

Innenfor de økonomiske rammene som sektoren har til disposisjon er det et mål at sektoren skal levere gode tjenester av riktig kvalitet. Sektoren skal sørge for fornuftig forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens verdier basert på målet om en bærekraftig natur- og arealforvaltning.

5.4.3 utfordringer

Med bakgrunn i begrensede statlige overføringer, som igjen medfører trang kommuneøkonomi, er balansegangen mellom å gi et godt tjenestetilbud og holde kostnadene på et lavest mulig nivå en krevende øvelse. I tillegg vil sentrale krav innenfor vann- og avløpssektoren de neste årene, som medfører store og kostbare investeringer, føre til ytterligere utfordringer både på kort og lang sikt.

Sektoren har ansvaret for mange spesialiserte fagområder, og opplever stadig økende arbeidsmengde. Det vil bli en stor utfordring å produsere gode og effektive tjenester i årene framover sett i lys av stadig trangere kommuneøkonomi. Sektoren er sårbar ved sykemeldinger eller annet fravær, da nøkkelkompetanse ofte er knyttet til enkeltpersoner. Det skal i 2024 jobbes med å få på plass tilstrekkelig tvillingkompetanse i sentrale funksjoner, slik at sektoren blir mer robust ved eventuelt fravær.

Kommunen er eier av en omfattende og stor bygningsmasse som det er kostbart å drifte, og som beslaglegger mye ressurser både menneskelig og økonomisk. For 2024 foreslås det at vaktmesterressursen innenfor denne tjenesten beholdes som i 2023.

Det har blitt lagt ned mye arbeid de siste årene når det gjelder vedlikehold av kommunale bygg, men vedlikeholdsbudsjettet er for lite til å følge opp kommunens bygningsmasse på en god måte. Dette fører til at etterslepet på vedlikehold øker år for år. Sektoren er i gang med å utarbeide en vedlikeholdsplan med kostnadsoverslag og prioritering av tiltak slik at vi kan optimalisere styring av knappe ressurser. Denne planen skal opp til politisk behandling i løpet av 2024.

Det skal gjennomføres flere bygge- og anleggsprosjekter i 2024 og videre utover i økonomiplanperioden. Det største tiltaket på kort sikt er omgjøring innvendig ved Engerdal helse- og omsorgssenter (EHOS) slik at de ulike tjenestene kan samordnes. Denne jobben er forventet ferdigstilt høsten 2024. Videre arbeides det med nytt vannforsyningsanlegg trinn 2 i Engerdal Østfjell. Engerdal kommune har fått flere pålegg fra Mattilsynet som vil medføre en rekke store utbedringer/investeringer innenfor vann- og avløpssektoren (VA). Ett eksempel er Drevsjø renseanlegg, som må bygges om for å tilfredsstille nye rensekrav. Ny hovedplan for vann- og avløp skisserer investeringsbehov på til sammen 168 millioner kroner de neste ti årene. Av dette er om lag 38 millioner tatt inn i

budsjettet fra og med 2022. Resterende 130 millioner er synliggjort i økonomiplanen fra 2025, fordelt over en tiårsperiode. VA-planen skal legges fram til politisk behandling, så det tas her forbehold om eventuelle endringer. Investeringsprosjektene vil kreve økt bemanning med ekspertise innen VA, både på administrasjon/prosjektledelse og på den operative delen. Engerdal er i dag underbemannet på VA, i tillegg mangler vi kompetanse på overordnet nivå. Det er derfor stort behov for å få på plass en fagleder innen vann- og avløp.

Revidering av kommuneplanens arealdel er godt i gang og vil ferdigstilles i 2024. Kommunal planstrategi følger kommunestyreperioden, og vil revideres første halvår 2024. Ny planstrategi vil gjelde for perioden 2025-2028. Når det gjelder oppfølging av tiltak i klima- og energiplanen, så fortsetter dette arbeidet i 2024. EBUS og Fjellheimen er miljøfyrtårnsertifisert, og det vurderes om flere virksomheter skal sertifiseres. Det er ikke lagt inn noen nye store tiltak ut over det som allerede er budsjettet, men det kan bli aktuelt med nye tiltak i 2025.

5.4.4 Budsjettkommentarer

Plan, teknikk og miljø	Regulert						
	Regnskap	Budsjett	budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Tall i hele 1000							
Lønnskostnader	10 779	9 421	10 164	11 509	11 509	11 509	11 509
Øvrige kostnader	29 801	24 373	25 028	25 732	25 318	25 318	25 318
Sum kostnader	40 580	33 794	35 192	37 241	36 827	36 827	36 827
Inntekter	-23 834	-26 084	-25 115	-26 847	-27 439	-27 611	-27 808
Netto utgifter sektor	16 746	7 710	10 077	10 395	9 389	9 217	9 020

Kommentar til tabellen: Øvrige kostnader omfatter blant annet drift av kommunalt eide bygg, vann- og avløpsnett, veier, gatelys, renovasjon, konsulenttjenester (planarbeid mm). Den store nedgangen i kostnader fra 2022 til 2023 skyldes at strømkostnadene nå er fordelt ut på virksomhetene. Sektorens inntekter består i hovedsak av av kommunale avgifter, gebyrer og husleie. Se vedlegg for detaljert oversikt.

Nye tiltak som er foreslått		Virkning på driftsbudsjett	Virkning på investeringsbudsjett
Gjennomgang av kommunal eiendomsmasse	<p>Det foreslås å selge noen bygg i 2024. Dette er bygg hvor kommunen ikke har vesentlig egeninteresse, eller hvor de kommunale aktivitetene kan relokaliseres til andre steder. I tillegg til de byggene som foreslås solgt i 2024, er det behov for å gå grundig gjennom resten av eiendomsporteføljen for å se på hva som er strategisk lurt å eie ut fra de behov kommunen har for å levere tjenester til våre innbyggere. Dette vil kommunedirektøren komme tilbake til i en egen eiendomsstrategi.</p> <p>Ved å selge noen bygg kan kommunen skaffe kapital til nødvendige investeringer slik at andelen som lånefinansieres kan reduseres. Kommunen står foran store investeringer i årene som kommer, ikke minst innen vann og avløp. I tillegg ser vi at det er stort vedlikeholdsetterslep på det meste av bygningsmassen. Da kan det være lurt å selge noe av eiendomsmassen, slik at man kan konsentrere vedlikeholdsaktiviteten på de byggene som er strategisk viktige for kommunen å eie. Salg vil også kunne gi muligheter for videreutvikling av privat næringsliv.</p>		
Salg av bibliotekbygg Drevsjø	Kommunens aktiviteter i dette bygget kan med fordel relokaliseres til andre kommunale bygg. Tomta kan være attraktiv for næringsdrivende.	-58 700	2 000 000

	Tiltaket som beskrives her omfatter betydelig innsparing på flere sektorer. Ved å samlokalisere skole- og folkebibliotek kan bibliotekstjenesten som helhet videreutvikles. Tiltaket kan i tillegg gi innsparing på inntil en stilling (se under oppvekst og utvikling). Utstyrssentralen Røveriet og ungdomsklubben flyttes til andre lokaler. Det finnes alternativer som må drøftes med aktuelle parter. Nettoutgifter på drift bare på bygget utgjør kr 190 000 årlig, hvorav 58 700 spares inn på plan, teknikk og miljø. Det er beregnet halvårsvirkning i 2024 og helårsvirkning fra 2025.		
Salg av Engerdal Torg	Salg av Engerdal Torg for å spare inn på drift/vedlikeholdsutgifter, og frigjøre kapital til andre investeringer slik at kommunen kan redusere andelen som lånefinansieres. Bygget har behov for betydelig oppgradering i nær framtid for å tilfredsstille offentlige krav slik at det fortsatt kan leies ut til næringsformål. I tillegg bør utleieleilighetene totalrenoveres. For kommunen er det ikke mulig å dekke inn disse kostnadene ved leieinntekter. Tiltaket frigjør også renholder- og vaktmesterressurs som kan brukes til kommunale driftsbygninger. Innsparing på drift må sees i sammenheng med investerings- og vedlikeholdsbehov.		4 000 000
Salg av utleieboliger Elgå og Sømådal	To tomannsboliger i henholdsvis Elgå og Sømådalen, til sammen fire boliger. Hovedformålet med salget er å frigjøre kapital til andre investeringer, slik at kommunen kan redusere andelen som må lånefinansieres. De foreslåtte enhetene har en utleiegrad på bare 50%, noe som til tross for at de er ganske nye, gjør at kommunen på sikt vil spare noe på drift ved et eventuelt salg. Seksjonering kan vurderes slik at de kan selges enkeltvis.		6 000 000
Salg av Elgå skole	Dette er et stort bygg hvor det i dag ikke er verken midler eller folk til å drive vedlikehold, hvilket medfører at bygget forfaller. Deler av bygget er utleid til samisk høyskole, mens resten står tomt. Bygget har en attraktiv beliggenhet i Elgå sentrum og kan gi muligheter for en eventuell kjøper. For kommunen vil bygget etter hvert gi store vedlikeholdsutfordringer. Det foreslås å selge Elgå skole, da kommunen ikke har noen vesentlig egeninteresse her.	-20 000	1 500 000
Privatisering av noen kommunale veier	Privatisering av kommunale veier hvor kommunen ikke har vesentlige interesser, jf veilovens §§ 7 og 8. Dette gir årlig innsparing på drift på kr 470 000, med 2/3 virkning i 2024 og full virkning fra 2025. Forslaget omfatter Langsjøveien, Høybergsveien, Risbakken, Gamle Kopparleden (Lillebo), Heggeriset vest og Buvika, tilsammen 17,4 km.	-470 000	
Renovering av to boliger på Drevsjø – en utleiebolig og en omsorgsbolig	Renovering knyttet til flytting av beboere for å oppnå mer optimal tjenesteyting og bedre nattevaktslogistikk. Renovering kjøkken/bad mm i Hyttveien og Futveien. Renovering må gjøres for å at boligene skal være beboelige. Kostnadene til	154 000	

	renovering kommer i tillegg til det ordinære vedlikeholdsbudsjettet. Kostnad kr 154 000 i 2024.		
Ny stilling innen VA	Det foreslås opprettelse av ekstra stilling knyttet til vann og avløp. Kommunen gjør allerede store investeringer innen VA, og vil også måtte gjøre dette i tiden fremover, jf hovedplan VA. Stillingen vil i all hovedsak drive med VA, men også andre oppgaver tilhørende sektoren. Finansieres slik: - 50% fra prosjektleder (vakant stilling) over investeringsbudsjett - 40 % fra frikjøpt varaordfører - 10% kr 90 000 utgjør økningen i sektorens budsjett	90 000	
Øke VA-avgifter med 5%	Alle gebyrer er stort sett økt med 4,8%. Det er mulig å øke gebyrer for VA ytterligere, for å komme noe nærmere selvkost. Dette forslaget innebærer 5% økning utover 4,8 som allerede ligger inne. Dette utgjør en økning i årlig inntekt på kr 360 000*. Videre i økonomiplanperioden økes VA-gebyrer 15% pr år, for å komme noe nærmere selvkost, med de store investeringene framover.	-360 000	
Øke eiendomsskatt med 0,2 promille	Dette tiltaket vil øke årlig inntekt med kr 340 000*. <i>*For en vanlig enebolig i Engerdal sentrum som er tilkoblet kommunalt vann og avløp, vil økt gebyr og eiendomsskatt medføre økt årlig kostnad på ca. 2700 kroner eller 225 kroner i måneden sammenliknet med 2023-nivå.</i>	-340 000	
SUM SEKTOR	Helårsvirkning av tiltak. Noen tiltak vil ha full virkning først i 2025 da det tar litt tid å få gjennomført tiltakene.	-1 004 700 (helårsvirkning)	13 500 000

Økonomiplan vann					Økonomiplan vann				
Alle beløp i 1000 kr					Alle beløp i 1000 kr				
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027		Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Planlagte investeringer ¹⁾	15 225	8 225	8 225	13225	Planlagte investeringer ¹⁾	15 225	8 225	8 225	13225
Kostnader:					Kostnader:				
Driftsutgifter inkl. administrasjon	2 487	2 487	2 487	2 487	Driftsutgifter inkl. administrasjon	2 487	2 487	2 487	2 487
Sum kapitalkostnader	2 538	3 326	3 806	4 163	Sum kapitalkostnader	2 538	3 326	3 806	4 163
Brutto årskostnader:	5 025	5 813	6 292	6 650	Brutto årskostnader:	5 025	5 813	6 292	6 650
Selvkostberegningen: ²⁾	5 025	5 813	6 292	6 650	Selvkostberegningen: ²⁾	5 025	5 813	6 292	6 650
Inntekter:					Inntekter:				
Årsgebyrer	3 223	3 223	3 223	3 223	Årsgebyrer	3 223	3 706	4 262	4 901
Tilknytningsgebyrer	150	150	150	150	Tilknytningsgebyrer	150	150	150	150
Sum gebyrinntekter	3 373	3 373	3 373	3 373	Sum gebyrinntekter	3 373	3 856	4 412	5 051
Andre inntekter	0	0	0	0	Andre inntekter	0	0	0	0
Sum inntekter:	3 373	3 373	3 373	3 373	Sum inntekter:	3 373	3 856	4 412	5 051
Selvkostfond:					Selvkostfond:				
Overskudd/underskudd selvkostberegning ³⁾	-1 652	-2 440	-2 440	-2 440	Overskudd/underskudd selvkostberegning ³⁾	-1 652	-1 957	-1 957	-1 957
Saldo selvkostfond etter årets endring ⁴⁾	0	0	0	0	Saldo selvkostfond etter årets endring ⁴⁾	0	0	0	0
Renteberenging selvkostfond ⁵⁾	0	0	0	0	Renteberenging selvkostfond ⁵⁾	0	0	0	0
Saldo selvkostfond pr. 31.12	0	0	0	0	Saldo selvkostfond pr. 31.12	0	0	0	0
Dekningsgrad V-gebyrer i % av selvkost	67 %	58 %	54 %	51 %	Dekningsgrad V-gebyrer i % av selvkost	67 %	66 %	70 %	76 %

Selvkostgrad uten å øke gebyrer 2025-2027

Selvkostgrad med gebyrøkning 2025-2027

Økonomiplan avløp					Økonomiplan avløp				
Alle beløp i 1000 kr					Alle beløp i 1000 kr				
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027		Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Planlagte investeringer ¹⁾	16 625	9 225	9225	9225	Planlagte investeringer ¹⁾	16 625	9 225	9225	9225
Kostnader:					Kostnader:				
Driftsutgifter inkl. administrasjon	3 413	3 413	3 413	3 413	Driftsutgifter inkl. administrasjon	3 413	3 413	3 413	3 413
Sum kapitalkostnader	2 990	4 014	4 656	5 284	Sum kapitalkostnader	2 990	4 014	4 656	5 284
Brutto årskostnader:	6 403	7 427	8 068	8 696	Brutto årskostnader:	6 403	7 427	8 068	8 696
Selvkostberegningen: ²⁾	6 403	7 427	8 068	8 696	Selvkostberegningen: ²⁾	6 403	7 427	8 068	8 696
Inntekter:					Inntekter:				
Årsgebyrer	4 396	4 396	4 396	4 396	Årsgebyrer	4 396	5 055	5 813	6 685
Tilknytningsgebyrer	150	150	150	150	Tilknytningsgebyrer	150	150	150	150
Sum gebyrinntekter	4 546	4 546	4 546	4 546	Sum gebyrinntekter	4 546	5 205	5 963	6 835
Andre inntekter	0	0	0	0	Andre inntekter	0	0	0	0
Sum inntekter:	4 546	4 546	4 546	4 546	Sum inntekter:	4 546	5 205	5 963	6 835
Selvkostfond:					Selvkostfond:				
Overskudd/underskudd selvkostberegning ³⁾	-1 857	-2 881	-3 523	-4 151	Overskudd/underskudd selvkostberegning ³⁾	-1 857	-2 222	-2 105	-1 861
Saldo selvkostfond etter årets endring ⁴⁾	0	0	0	0	Saldo selvkostfond etter årets endring ⁴⁾	0	0	0	0
Renteberenging selvkostfond ⁵⁾	0	0	0	0	Renteberenging selvkostfond ⁵⁾	0	0	0	0
Saldo selvkostfond pr. 31.12	0	0	0	0	Saldo selvkostfond pr. 31.12	0	0	0	0
Dekningsgrad A-gebyrer i % av selvkost	71 %	61 %	56 %	52 %	Dekningsgrad A-gebyrer i % av selvkost	71 %	70 %	74 %	79 %

Selvkostgrad uten å øke gebyrer 2025-2027

Selvkostgrad med gebyrøkning 2025-2027

Renovasjon og slamtømming

Ansvarsområdene omfatter henholdsvis renovasjon av husholdningsavfall (restavfall) og slamtømming av private avløpsanlegg. Det er FIAS som utfører henting av husholdningsavfallet, og budsjettet blir styrt av de føringene som blir vedtatt av styret og eierkommunene i FIAS. Økningen på betaling til FIAS er anslått til 5,6% fra 2023.

Forventet sjølkostgrad for begge disse områdene er på 100%.

Økonomiplan renovasjon/avfallshåndtering				
Alle beløp i 1000 kr				
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Planlagte investeringer ¹⁾	0	0	0	0
Kostnader:				
Driftskostnader	158	158	158	158
Kjøp av tjenester	4514	4514	4514	4514
Inndirekte kostnader	218	218	218	218
Sum kapitalkostnader	0	0	0	0
Brutto årskostnader:	4891	4891	4891	4891
Selvkostberegningen (netto kostnader):	4891	4891	4891	4891
Inntekter:				
Årsgebyrer	4890	4890	4890	4890
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum inntekter:	4890	4890	4890	4890
Dekningsgrad renovasjon rel. til selvkostberegning %	100	100	100	100
Selvkostfond:				
Planlagt avsetning eller bruk av fond ³⁾	0	0	0	0
Saldo selvkostfond	0	0	0	0

Økonomiplan slam

Alle beløp i 1000 kr

	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Planlagte investeringer ¹⁾	0	0	0	0
Kostnader:				
Lønn fagansvarlig	126	126	126	126
Driftsutg. Snøbrøyt/eiendomsavgift/Vedlikehold	43	43	43	43
Kjøp av tjenester	2731	2731	2731	2731
Inndirekte kostnader	123	123	123	123
Sum kapitalkostnader	99	97	95	92
Selvkostberegningen (netto kostnader):	3122	3120	3118	3116
Inntekter:				
Årsgebyrer	3125	3125	3125	3125
Andre inntekter	0	0	0	1
Sum inntekter:	3125	3125	3125	3126
Dekningsgrad VA-gebyrer rel. til selvkostberegning %	100	100	100	100
Selvkostfond:				
Planlagt avsetning eller bruk av fond ³⁾	2	5	7	10
Saldo selvkostfond	2	7	14	24

5.5 Oppvekst og utvikling

5.5.1 Beskrivelse av sektoren

Faste stillinger	Årsverk 2023	Årsverk 2024	Endringer for 2024	Ikke-faste stillinger
Oppvekst og utvikling	64,5	70,7		3,78*
Tiltak samlokalisering skole- og folkebibliotek			-0,9	
Tiltak redusere 12 barnehageplasser			-2,13	
Tiltak økt grunnbemanning EBUS			2	
Tiltak redusert assistent ved FLYVO			-0,15	
Tiltak koordinator for forebyggende arbeid med barn og unge			1	
Tiltak lærer FLYVO			0,5	
SFO-ansatte høst- og vinterferie**			0,08	
Vaktmesterstilling Engerdal mottak***			-0,3	
		70,8	0,1	3,78

*ikke-faste stillinger er spes.ped.ass, 2 språklig assistent og 2 stillinger ved Engerdal mottak.

** tidligere vedtatt ressurs for utvidet åpningstid SFO.

*** tidligere vedtatt, men ikke synliggjort før nå

Sektorleder har overordnet ansvar for sektoren, som består av:

• Engerdal barne- og ungdomsskole	• Fjellheimen leirskole
• Engerdal kulturskole	• Engerdal Mottak
• DKS kulturelle skolesekken	• Bibliotek
• Drevsjø barnehage	• Ungdomsarbeid
• Engerdal barnehage	• Lærlingeordningen
• Flyktningetjeneste og voksenopplæring (FLYVO)	• Barnevern (nytt fra 2024)

5.5.2 Mål for sektoren

Sektoren skal legge til rette for læring, trygge og gode rammevilkår som inkluderer den enkelte.

Sektoren vil videre arbeide for de individuelles utvikling og tidlig innsats når behovet er der.

Sektoren vil bedre samarbeidet og samhandlingen på tvers for barn og unges beste.

5.5.3 Utfordringer

- Driften av Fjellheimen leirskole har de senere år vært påvirket av pandemien og det jobbes kontinuerlig med å nå måltallet hvert år. Det ses på muligheter for videre utvikling av leirskolen også i 2024. Det er viktig å gjøre skolen kjent og attraktiv ovenfor nye brukere/elever.
- Kulturskolen vår har få lærerressurser og det er krevende å komme med nye tilbud. Det ses på muligheter innenfor rammen som er. Virksomheten er sårbar for fravær og har forholdsvis lite ressurser for å drive utviklingsarbeid.
- En utvidelse av Engerdal mottak til 200/250 plasser + bosetting av flyktninger har gitt økt antall arbeidsplasser i tillegg til økte utfordringer og press på kommunale tjenester så vel som drift av mottak, flyktningetjeneste og voksenopplæring (FLYVO).
- Samordningen av FLYVO på Drevsjø har medført en del utfordringer i forhold til tilstrekkelige funksjonelle lokaler til kontorer, undervisningsrom mm. Med store elevgrupper oppleves innklimaet ikke godt nok. Lærernes arbeidsrom er for lite i forhold til antall arbeidsplasser. Det jobbes med å finne tilfredsstillende løsninger.
- Utfordringen er å få bosatte flyktninger ut i arbeid. Dette vil kreve sterkere og bredere innsats innad i organisasjonen ift å sørge for tilstrekkelig antall språkpraksisplasser og arbeidstrening.

- Med den prisveksten som har vært spesielt i 2023 vil det kreve stram økonomistyring i sektoren generelt, men spesielt for Engerdal mottak. Det er små marginer i avtalen vi har med UDI. Vi har to tilleggsavtaler med UDI. En avtale på 50 opsjonsplasser (opsjon 1 - tilleggs plasser stykkpris) og en avtale om plasser for inntil 20 kjæledyr. Tilleggsavtalen på enda 50 opsjonsplasser (opsjon 2) utgår 31.12.2023. Det forventes at 2024 i det store og hele vil bli tilsvarende som 2023. Det vil si at de aller fleste beboerne vil være ukrainere og at det også neste år vil være mange beboere med relativt kort botid og derfor stor gjennomstrømming.
- Engerdal barne- og ungdomsskole (EBUS) vil fortsatt ha store utskiftninger av elever. Det har sine utfordringer, men det jobbes kontinuerlig med å finne gode løsninger. Det er viktig med god kvalitet for alle elevene som er på EBUS. Den faste grunnbemanningen av lærerressurser er for liten og det foreslås tiltak for å øke grunnbemanningen med 2 lærerstillinger.
- Økning i grunnbemanning i barnehagene har vært et viktig tema i 2 år nå, mens barnetallet har vært høyt. Antall barn i barnehagealder går ned og økning i bemanningen ikke aktuelt. Fra august 2024 blir nedgangen stor og antallet avhenger av antall barn i denne aldersgruppen ved mottaket og bosatte. Kommunen har spilt inn at vi har kapasitet i våre barnehager, men slike innspill tar UDI sjelden hensyn til. Engerdal kommune kan igjen få høyere barnetall og da bør det være rom for å øke bemanningen på kort tid.
- Viktig å fortsette arbeidet med BTI (Bedre tverrfaglig innsats) innenfor alle virksomheter, inklusive PP-tjenesten og barnevernstjenesten. Fortsette opplæring av URO-metoden og MOT-satsing både på EBUS og i samfunnet forøvrig. Det er søkt tilskudd fra Bufdir, og med dette kan kommunen få til enda mer kompetanseaktivitet i 2024. Organisasjonen skal bli bedre rustet til tverrfaglig samhandling og tidlig innsats.
- Det overordnede ansvaret for barnevernet flyttes fra sektor helse og mestring til sektor oppvekst og utvikling fra januar 2024. Det må jobbes videre med gode samarbeidsformer og best mulig utnyttelse av tilbudet barnevernstjenestene kan gi innbyggerne i Engerdal. Kostnadene til barnevern er redusert fra 2023, men det vil fortsatt kreve tidlig innsats i hele organisasjonen for å holde utgiftene nede.
- Samarbeid på tvers mellom virksomheter og også ulike sektorer, blir veldig viktig. Sektoren må utnytte de ressursene den har og virksomhetene må stille opp for hverandre. Alle sliter med å få tak i vikarer.

5.4.4 Budsjettkommentarer

Oppvekst og utvikling	Regulert						
	Regnskap	Budsjett	budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Tall i hele 1000	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Lønnskostnader	47 415	52 104	57 951	58 020	56 796	56 846	56 796
Øvrige kostnader	30 590	19 827	23 088	24 955	24 820	24 945	24 795
Sum kostnader	78 005	71 931	81 039	82 975	81 616	81 791	81 591
Inntekter	-48 966	-43 624	-49 356	-47 647	-47 195	-47 195	-47 175
Netto utgifter sektor	29 039	28 307	31 684	35 329	34 422	34 597	34 417

Sektor oppvekst og utvikling har samlet sett store kostnader og høye inntekter. Mye skyldes kommunens mottak av asylsøkere og bosetting av flyktninger. Uten dette hadde sektoren hatt ca. 20 færre stillinger og lite inntekter. Inntektene er tilskudd/refusjoner fra UDI på barnehageplasser og skoleelever på skolen, elever på FLYVO, integreringstilskudd for bosatte flyktninger, tilskudd for beboere på mottaket og statstilskudd for Fjellheimen leirskole.

Øvrige kostnader omfatter blant annet kommunale avgifter, noe vedlikehold, strøm, skyss og aktiviteter.

Nye tiltak som er foreslått		Virkning på driftsbudsjett									
Samlokalisering skole- og folkebibliotek	<p>Det ses på muligheter for å samlokalisere skolebibliotek og folkebibliotek i Engerdalshallen. Dette tiltaket henger sammen med tiltak om salg av bygg under sektor plan, teknikk og miljø. Ved samlokalisering av bibliotek muliggjør dette en innsparing på 0,9 årsverk. Tiltaket ligger inne med ½ års-virkning for 2024.</p> <p>Ved salg av bygget der biblioteket er nå, vil det også medføre flytting av ungdomsklubben. Her vil det bli jobbet med mulige løsninger i dialog med aktuelle parter.</p> <p>Samlokalisering bibliotekstjenesten ved EBUS tror vi også vil gi økte besøks- og utlånstall for folkebiblioteket. For 2022 og hittil i 2023 er tallene slik:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Besøkende</th> <th>utlån</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2022</td> <td>ca. 1341</td> <td>2964</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>ca. 1383</td> <td>3091.</td> </tr> </tbody> </table>		Besøkende	utlån	2022	ca. 1341	2964	2023	ca. 1383	3091.	-293 000
	Besøkende	utlån									
2022	ca. 1341	2964									
2023	ca. 1383	3091.									
Redusere 12 barnehageplasser v/Drevsjø barnehage avd. Hyttveien	<p>Fra august 2024 vil kommunen ha totalt 66 kommunale barnehageplasser, noe som vil være tilstrekkelig ut fra dagens tall. Variasjonen avhenger av hvor mange beboere vi har på Engerdal mottak og alderssammensetningen på våre bosatte flyktninger. Tiltaket gir halvårsvirkning med innsparing på totalt 2,13 årsverk</p> <p>I tiltaket ligger det også inne redusert brukerbetaling og mindre tilskudd fra UDI pga færre barn - lagt inn en reduksjon fra 16 til 12 barn - utgjør ca. 328000 på 5 mnd (4 store barn)</p>	-212 000									
Leirskole hvert 3. år	<p>Som en naturlig konsekvens av fådelingen ved EBUS vil utgifter til leirskole komme hvert tredje år. Alle kommuner må tilby leirskoleopphold eller annen skoletur som en del av grunnskoleopplæringen. Neste år for leirskole er 2026, turene det gjelder er Gutulia og kystleirskole. Kommunen mottar tilskudd til leirskole i rammeoverføringene og dette tilskuddet bør settes av på fond de årene det ikke er leirskole. Tilskuddet skal i sin helhet gå til opplæring på leirskole.</p>										
Økt grunnbemanning EBUS	<p>Økning med 2 faste stillinger fra august 2023. EBUS sin faste grunnbemanning er for liten og derfor justeres denne rammen opp. Ut fra årets GSI-tall og normen for lærertetthet bør det utvides med minimum 3,6 faste stillinger ved EBUS*. Nå endres tallet på antall elever hele tiden og antall stillinger avhenger også av antall asylsøkere, timer til SNO og spesialundervisning. Elevantallet forventes å gå noe ned i 2024, i og med at kommunen mister 50 opsjonsplasser. Får EBUS på plass disse stillingene, vil det bli en mer stabil lærerstab og noen utlysninger etter engasjementer kan unngås. Dette er stillinger det ikke er budsjettet for.</p> <p>Faste stillinger vil gjøre stillingene mer attraktive for kvalifiserte lærere å søke. Kostnadene ved tiltaket er 5/12 år 2024 og helårsvirkning videre. Utgiftene fra 2025 går ned, men det skyldes at ingen vikarutgifter er budsjettet, noe som nok er urealistisk.</p> <p>Med denne økningen vil antall faste lærerstillinger øke fra 16,56 til 18,56. Svinger tallene tilbake til 22/23-nivå, kan EBUS få løst mye med 18,56 faste lærerstillinger. Fortsetter vi med 23/24-tall, så er det for lite.</p>	563 000									
Bedre søppelsortering v/Engerdal mottak	<p>Bedre håndtering av søppel og bedre sortering skal gi en innsparing på renovasjon på ca 50 000 ved Engerdal mottak.</p>	-50 000									

Strømsparings-tiltak v/Engerdal mottak	Innføre både fysiske tiltak og informasjon til beboerne som gjør at vi senker forbruket. Det er et mål om innsparing på 10% (75 000) i 2024 og 20% de neste 3 årene i forhold til forbruket i 2023.	-75 000
Strømsparingstiltak v/FLYVO	Aktivt gå inn for ytterligere strømsparing ved hjelp av: Bruk av varmepumper, egenstyrt oppvarming i virksomheten og bevisstgjøring hos alle ansatte og elever.	-20 000
Ikke benytte vikar ved korttidsfravær v/FLYVO	Gi alternative oppgaver, slå sammen grupper, og finne løsninger innenfor den faste lærerstaben ved kortvarig fravær Konsekvenser: Elevene kan få dårligere kvalitet på opplæringen. Økt arbeidspress på lærere som er på jobb.	-66 000
Administrativ ressurs v/FLYVO	Økt behov for administrativ støtte tilsvarende 40% i FLYVO. Behovet har sin bakgrunn i stort arbeidspress, elevtall, samt utvidet ansvarsområde til ansvar for bosetting av flykninger. Behovet søkes løst i samhandling med andre virksomheter innen oppvekst.	0
Økt lærerstilling FLYVO	Stillingen ble opprettet midlertidig i 2023, pga økt elevtall. Nå ser en et mer permanent høyt elevtall, og stillingen må opprettes fast. Pr. 10.10.23 har vi ansvar for ca 60 elever, hvorav 6 elever står på venteliste for å starte. Økt elevtall skyldes flere elever fra mottaket i målgruppen «rett og plikt til opplæring». Dette utløser også økte refusjoner som vil dekke økte lønnsutgifter. Størrelsen på stillingen må vurderes i forhold til bortfall av 50 opsjonsplasser ved mottaket.	0
Innkjøp av færre møbler v/FLYVO	Ved bosetting av nye flykninger kan vi utfordre nye utleiere til å leie ut boliger møblert eller delvis møblert. Det vil redusere utgiftene til møbler. Videre kan en i større grad lete etter og benytte seg av brukte møbler. Konsekvenser: En risikerer at f.eks. brukte hvitevarer må erstattes tidligere, og det vil være mer tidkrevende å møblere. Brukte møbler må hentes osv.	-20 000
Redusere assistentressurs v/FLYVO	Ved å ta bort 15% av 20% assistentstilling kan en spare inn lønnsutgifter. Ressursen har vært mindre brukt enn først antatt av flere årsaker, bl.a. tilgang på tospråklig ressurs, samt færre oppdrag enn forventet. Konsekvenser: Ingen er fast ansatt i stillingen, det er kun tilkallingsvikaravtale. Ved å kutte ressursen mister en muligheten til å få raskere praktisk hjelp til møblering etc, i de tilfellene vaktmestrene ikke kan bistå.	-97 000
Forebyggende arbeid barn og unge	Opprette en ny 100% fast stilling som koordinator. Stillingen skal jobbe tverrfaglig med forebygging og tidlig innsats for barn og unge. Ansvar: oppfølging av digital modell, URO-metoden, tverrfaglig samhandling, bistå i prosjektarbeid, følge opp oppgaver og tiltak på tvers av alle virksomheter. Stillingen skal lyses ut og den som rekrutteres inn i stillingen skal delta i videre utforming av stillingen med fokus på god tverrfaglig samhandling. Tiltaket er en oppfølging av tidligere politisk initiativ der det er bevilget 500 000 til arbeid rettet mot barn og unge.	480 000
Integreringstiltak	Nødvendige integreringstiltak for at bosatte flykningbarn skal få delta i fritidsaktiviteter. 1. Alle bosatte flykningbarn skal få låne en sykkel i god kvalitativ stand. 2. Alle bosatte flykningbarn skal få støtte til deltakelse i minst 1 fritidsaktivitet 3. Ekskursjoner for bosatte flykningfamilier Utgiftene dekkes av avsatte integreringsmidler på fond. Alternativt kan tiltaket finansieres ved søknad om tilskudd.	0
SUM SEKTOR	Flere av tiltakene har bare 5/12 virkning i 2024. helårsvirkning i 2025, gir innsparing.	210 000

*Lærertetthet: For grunnskolen har man sentralt vedtatt norm for lærertetthet som tilsvarer 1 lærer pr 15 elever på 1-4 trinn, og 1 lærer pr 20 elever på 5-10 trinn. Normen er en minimumsnorm og den skal sikre alle elever en minimum av lærertetthet. I beregningen for lærertetthet skal det trekkes fra timer til spesialundervisning og SNO (særskilt norskopplæring), disse ressursene har også økt fra i fjor. Tabellen viser forskjellen mellom året 22/23 og 23/24, og at disse tallene svinger.

I 22/23 lå EBUS 4,6 over minstekravet, men i 23/24 ligger EBUS bare 1,3 over minstekravet fordelt på 3 trinn. Slike variasjoner må en regne med på ei lita skole.

Trinn	Norm	EBUS 22/23	Mer enn minstekravet 22/23	EBUS 23/24	Mer enn minstekravet 23/24
1.- 4.trinn	15	8,2	1,7 undervisn.årsverk	13	0,4 undervisn.årsverk
5.-7. trinn	20	12	1,1 undervisn.årsverk	16,7	0,3 undervisn.årsverk
8.-10. trinn	20	12,1	1,8 undervisn.årsverk	16,6	0,6 undervisn.årsverk
Antall elever pr. 01.10		116		139	
Ant. faste lærerårsverk		17,09		16,56	
Sum årsverk SNO og spes.undervisning		7,65		10,21	Størst økning på SNO
Tot. lærerårsverk (fast, vikar, engasjement)		20,79	$(20,79-4,6)-17,09 = -0,9$ - tilsvarer 16,2 faste ved minimum lærernorm	21,44	$(21,44-1,3)-16,56 = 3,6$ - tilsvarer 20,2 faste ved minimum lærernorm

5.6 Helse og mestring

5.6.1 Beskrivelse av tjenesten

Faste stillinger	Årsverk 2023	Årsverk 2024	Endringer for 2024
Helse og mestring	72,2	76,7*	
Tiltak: Prosjekt – reduksjon uforutsette utgifter			4
Tiltak: Økt legeressurs – reduksjon bemanningsbyrå			0,5
95% stilling reduseres 01.07.24. Vil fra da reduseres på årsverk 2024			

**4 nye sykepleierstillinger (tiltak) samt økning på 0,5 årsverk på legeressurs.*

Sektorleder har overordnet ansvar for sektoren, som består av:

- Helse og habilitering
- Institusjon
- Forebyggende og rehabilitering
- NAV

Sektoren leverer et bredt spekter av tjenester for innbyggere i alle aldre, samt innbyggere som til enhver tid oppholder seg i kommunen.

5.6.2 Mål for sektoren

Sektoren skal bidra til gode levekår – leve hele livet og rett tjeneste til rett tid med fokus på den enkeltes livsmestring.

5.6.3 Utfordringer

- Demografiutviklingen viser et økt press på sektoren i årene fremover, man har allerede begynt å merke økt etterspørsel på institusjon, legetjeneste og hjemmetjeneste. Administrasjonen vil fremover fortsette arbeidet med organisering, bruk av velferdsteknologi m.m slik at vi er best rustet til å møte de fremtidige utfordringer.
- Ombyggingen av Engerdal helse- og omsorgssenter vil ferdigstilles i 2024. Byggets beskaffenhet p.t tvinger oss til å bruke mer ressurser enn nødvendig på eksemplevis nattevakt.
- Legevakt er fremdeles en utfordring, både lokalt og nasjonalt. Tilskudd fra Helsedirektoratet har gjort det mulig å rekruttere egen legevakslege i 80% stilling 2023. Det foreslås en ytterligere økning med 50% for 2024 for å redusere sårbarhet og bruk av vikarbyrå.
- Sektoren er fremdeles sårbar for fravær og har generelt hatt et høyt sykefravær. Å redusere sykefraværet krever kontinuerlig oppfølging, og man forventer at videreføring av årsturnus og nye tiltak som er foreslått skal bidra til at dette arbeidet videreføres enda mer målrettet i 2024.
- Vi har flere ansatte i høyere alder som krever at vi aktivt må jobbe med rekruttering av kompetanse.
- Det er behov for nye tjenestebiler i sektoren. I dag har vi store vedlikeholdkostnader og drivstoffbruk. Sektoren opplever en usikkerhet rundt bilparken og at det til tider utforder vår evne til leveranse av tjenester.
- God samhandling mellom NAV og Flyvo er viktig for integrering og arbeidsrettede tiltak for bosatte flyktninger.

5.6.4 Budsjettkommentarer

Helse og mestring Tall i hele 1000	Regulert						
	Regnskap	Budsjett	budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Lønnskostnader	64 202	59 906	66 300	69 287	69 878	69 878	69 878
Øvrige kostnader	18 470	16 849	20 355	13 847	13 593	13 593	13 593
Sum kostnader	82 671	76 755	86 654	83 134	83 471	83 471	83 471
Inntekter	-18 927	-13 333	-18 327	-17 761	-17 761	-17 761	-17 761
Netto utgifter sektor	63 744	63 422	68 328	65 373	65 710	65 710	65 710

Nye tiltak som er foreslått		Virkning på driftsbudsjett
Tiltak for å redusere uforutsette utgifter	Tiltaket går ut på å øke grunnbemanningen med ytterligere 4 årsverk for å redusere kostnader til bemanningsbyrå, overtid, forskyvninger og vikarbruk i sektoren. Dette er en satsning som skal sikre rekruttering av sykepleiere, øke robustheten og fleksibilitet i personalbasen. På sikt vil dette også være et tiltak for å få redusert belastningen på de ansatte og sykefraværet. Sektoren vil jobbe videre i prosess for å sikre medvirkning og forankring av tiltaket. Tiltaket må sees i sammenheng med årsturnus etablert i 2023. Årsturnus med sykepleier på topp har blitt godt mottatt og vi ser en reduksjon på kostnadssiden. Det nye tiltaket vil legge opp til en attraktiv turnus, med personell som skal jobbe på tvers. Ledergruppen i sektoren har tro på at en attraktiv turnus skal sikre rekruttering av sykepleiere som er vår hovedutfordring nå og på lengre sikt.	-1 225 000
Habilitering – redusert behov	Et vedtak om assistent i skoletida på Trysil videregående skole bortfaller fra og med 01.07.2024. Stillingen kan reduseres med halvårsvirkning, da det ikke vil være behov for å videreføre denne.	-280 000
Øke fastlegehjemmel – redusere bemanningsbyrå	Øke 50% legestilling dagtid. Tiltaket i seg selv mener vi vil gi en betydelig reduksjon i bruken av vikarbyrå som igjen gir redusert risiko for uforutsette kostnadsøkninger og dyr innleie. Dette gjør at vi får avviklet ferie på en hensiktsmessig måte. Vi ser det er muligheter for å få rekruttert inn i denne stillingen. Totalt sett sikrer dette kontinuitet i stilling og utvikling innen fagområdet. Det er fortsatt behov for noe innleie pga opparbeidet timer til avspasering etter legevakt og ferieavvikling. Men budsjettet legger opp til en betydelig reduksjon i bruken av bemanningsbyrå.	100 000

6.0 Investeringer

6.1 Bevilgningsoversikt investering

Oversikten skal gi en oversikt over utgifter, inntekter, avsetninger og bruk av avsetninger.

Samlet lånopptak i budsjettår 2024 foreslås til inntil kr 41 300 000 som nedbetales over 30 år.

Nye investeringer som lånefinansieres vil alltid medføre driftskonsekvenser i form av økte rente- og avdragsutgifter, og investering i nye bygninger vil i tillegg medføre økte FDV utgifter (forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsutgifter).

Linjenavn (tall i hele 1000)	Regulert						
	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Investeringer i varige driftsmidler	28 126	63 214	69 264	63 894	19 469	18 969	14 969
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	490	600	544	600	600	600	600
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	28 616	63 814	69 808	67 494	20 069	19 569	15 569
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 459	-4 000	-4 940	-4 825	-800	0	0
Tilskudd fra andre	-9 665	-15 800	-15 800	-15 800	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-806	0	0	-5 000	-5 000	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-20	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-13 740	-43 414	-47 864	-41 269	-14 469	-18 969	-14 969
Sum investeringsinntekter	-28 689	-63 214	-68 604	-66 894	-18 450	-18 450	-14 450
Videreutlån	0	0	3 000	3 000	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	0	0	-3 000	-3 000	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	79	66	66	66	66	66	66
Mottatte avdrag på videreutlån	-65	-66	-66	-66	-66	-66	-66
Netto utgifter videreutlån	14	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-500	0	0	0	0	0	0
Avsetning til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-14	0	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundet investeringsfond	1 361	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-788	-600	-1 204	-600	-600	-600	-600
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	59	-600	-1 204	-600	-600	-600	-600
Fremført til inndekning i senere år - udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0

Låneopptak i økonomiplanperioden:

2024: Inntil kr 41,3 mill

2025: Inntil kr 14,5 mill

2026: Inntil kr 19 mill

2027: Inntil kr 15 mill

6.2 Rammebevilgninger investering

Bevilgningene til investeringer i varige driftsmidler, inkludert tilskudd til andres investeringer, kjøp av aksjer og andeler samt utlån (pkt 1-4 i bevilgningsoversikt investering), skal spesifiseres i denne oversikten.

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Regulert budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
<i>Tall i hele 1000</i>							
<i>Fra bevilgningsoversikt investering (1-4)</i>	28 616	63 814	69 808	64 494	20 069	19 569	15 569
Fordelt på prosjekter							
Ingen prosjekt	29	814	814	969	969	969	969
Egenkapitalinnskudd KLP	490	600	544	600	600	600	600
Dagsturhytte		500	500		500		
Leke- aktivitetsplass Blokkodden				400			
Engerdal Torg - omsorgsboliger	16 278		3 400				
Stedsutvikling Drevsjø	326						
SÅTE-investeringer	237	2 000	2 000	1 800	1 000	1 000	1 000
Utskifting kjøretøyer			800				
Heis - EBUS	195		750				
Utbedring belysning Fjellheimen			1 100				
16-seter Fjellheimen	239						
Rehabilitering D-blokka	60	2 000	2 000				
SD-anlegg på flere bygg	153						
Rehabilitering bad Fjellheimen	162						
Rehabilitering Engerdal helse- og omsorgsenter	5 427	20 000	20 000	18 700			
Solcellanlegg ved EHOS				1 625			
Asfaltering kommunale veier				5 000			
Hurtigladeasjon for elbiler	243						
Trafikksikkerhetstiltak nytt boligområde Drevsjø	162						
VAR:							
Ledningsnett vann og avløp i Engerdal sentrum	-2 123						
Driftskontrollanlegg	921	1 000	1 000				
Utbedring Hylleråsen vannverk							
Rehab. renseanlegg på Drevsjø	391	12 000	12 000	13 000			
Rehab. renseanlegg Elgå	1 321	3 900	3 900	3 400			
Utbedring slamdeponi	52						
Utbedring vannanlegg, pålegg fra Mattilsynet	834	9 000	9 000	9 000	4 000	4 000	
VA-anlegg Engerdal Østfjell	3 217	12 000	12 000	10 000			
Tiltaksplan VA					13 000	13 000	13 000
Sum fordelt	28 616	63 814	69 808	64 494	20 069	19 569	15 569

Investeringene er lagt fram i hele 1000, brutto inkl mva. Kompensasjon for merverdiavgift budsjetteres som finansiering (se bevilgningsoversikten forrige side).

Investeringer 2024-2027

Investeringstiltak	Kommentarer/beskrivelse	Finansiering (utenom mva komp)	Total ramme eks. mva (mill. kr)
Egenkapitalinnskudd KLP	Egenkapitaltilskudd innbetales fra medlemskommuner, og er kapital som kan dekke eventuelle tap som oppstår i KLP. Kapitalinnskuddet kan ikke lånefinansieres.	Ubundet investeringsfond	
SÅTE-investeringer	Kommunens andel av SÅTE-samarbeidets investeringer. For 2024 dreier dette seg i hovedsak om «Reisen til skyen».	Lån	
Dagsturhytte	Jfr kommunestyrets vedtak 10.03.2021. Tar sikte på å gjennomføre prosjektet i løpet av 2025.	Lån	0,5
Leke- aktivitetsplass Blokkodden	Jfr handlingsprogram i museumsplan for Engerdal museum, vedtatt i kommunestyret 09.02.2022	Lån	0,4
Rehabilitering Engerdal helse- og omsorgsenter (EHOS)	Rehabilitering og ombyggingen av sykehjemmet er godt i gang. Oppstart var mars 2023. Administrasjonsdelen og garderober er nå nesten helt ferdig. I tillegg jobbes det parallelt både med beboerrommene i Fjellblikk 1 og oppussing av utearealene. Arbeidene skal ferdigstilles i løpet av høsten 2024.	Lån/tilskudd	49,2
Asfaltering kommunale veier	Asfaltering i Moalia og Hyttveien, foreslås samordnet og antas gjennomført i 2024.	Lån	5
Solcelleanlegg EHOS	Jfr vedtak i kommunestyret 20.09.2023	Lån	2,6
Rehabilitering renseanlegg på Drevsjø	Prosjektering og anbudet for renseløsningen ble ferdig tidlig i år. Etter at anbudet for tilbygget ble sendt ut i sommer, var det dessverre ingen av våre lokale håndverkere som hadde kapasitet til å legge inn en pris og bygge dette tilbygget. Derfor er hele prosjektet forsinket fram til våren 2024. Det vil bli lyst ut et nytt anbud så raskt som mulig over nyåret.	Lån	13
Rehabilitering renseanlegg i Elgå	Her er det vedtatt en bevilgning på 4,7 millioner for hele prosjektet. Det jobbes nå med at Tjønnodden hytteområde skal dekke 1/3 av kostnadene. Arbeidet er i gang, og alt skal være ferdig før jul.	Lån + annen med finansiering	4,7
Utbedring vannanlegg	Nødvendige investeringer for å lukke Mattilsynets pålegg vil endelig fastsettes i ny VA-plan. Utkast til ny VA-plan er oversendt fra Rambøll AS på vegne av Driftsassistansen. Planen legges frem til politisk behandling. Når det gjelder planlagte utbedringer på Hylleråsen og Engerdalssetra vannverk (høydebasseng), vil dette trolig måtte utsettes på grunn av kapasitetsutfordringer i sektoren for plan, teknikk og miljø.	Lån	18
VA-anlegg Engerdal Østfjell, inkl vannforsyning	Pålegg fra Mattilsynet. Høsten 2022 ble det gjort prøveboringer for om mulig finne tilstrekkelig med grunnvann for å løse vannforsyningen i Engerdal Østfjell. Prøveboringen var vellykket. Delprosjekt Nordskarven ferdigstilles i løpet av 2023. Delprosjekt Ørnholveien gjennomføres i 2024.	Lån	12

7.0 Langsiktig lånegjeld

Utviklingen i kommunens samlede lånegjeld pr. 31.12. i årene 2023-2027 er som følger:

	2023	2024	2025	2026	2027
Brutto lånegjeld (eks. startlån)	201 632 625	231 950 327	236 550 842	245 388 248	249 589 563
Brutto lånegjeld pr. innbygger	152 752	167 352	170 672	177 048	180 079
Driftsinntekter i 1000 kr	225 691	239 485	238 733	239 905	240 102
Brutto lånegjeld i % av driftsinnt. EK	89 %	97 %	99 %	102 %	104 %
Netto lånegjeld	184 464 742	214 782 444	219 382 959	228 220 365	232 421 680
Netto lånegjeld i % av driftsinnt.	82 %	90 %	92 %	95 %	97 %
Netto lånegjeld pr innbygger	139 746	154 966	158 285	164 661	167 692

Det er en vesentlig økning i kommunens lånegjeld i økonomiplanperioden. Dette skyldes hovedsakelig utbedringer innenfor vann og avløp, bygging av omsorgsboliger i Engerdal sentrum, samt omgjøring ved Engerdal Helse- og omsorgssenter. For å få finansiert disse prosjektene må kommunen ta opp langsiktige lån, som for lang tid framover binder opp mye av de midlene vi har til drift.

Gitt kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan, vil kommunens langsiktige brutto lånegjeld etter låneopptak i 2024 være kr 232 mill. Ved utgangen av 2027 vil kommunens langsiktig brutto lånegjeld være kr 250 mill. Landsgjennomsnittet for netto lånegjeld av driftsinntektene var 88 % i 2022. Engerdal ligger pr i dag på 82%, og er under landsgjennomsnittet, men passerer dagens landsgjennomsnitt i løpet av planperioden. Gjeld pr innbygger øker også betraktelig.

Rente- og avdragsbelastning i planperioden

Følgende rente- og avdragsbelastning forutsettes i planperioden:

	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Renteutgifter/andre finansutgifter	3262	6167	9973	11911	11964	12595
Avdrag på lån	7433	8193	10296	9955	10407	11010
Sum	10695	14360	20269	21866	22371	23605
Prosent av frie inntekter	5 %	6 %	8 %	9 %	9 %	10 %

I 2024 vil kommunen bruke 8% av sine frie disponible inntekter til å dekke rente- og avdragsutgifter, og i 2027 kan denne andelen ha økt til 10%.